

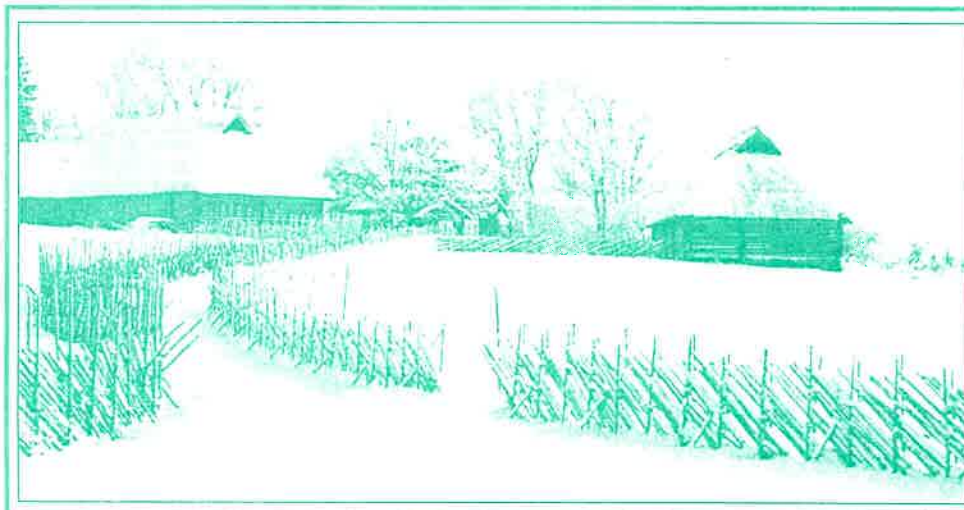
VÄIKE-MAARJA VALLA

Infoleht

Nr 11 (122)

Detsember 2003

Hind 3 krooni

Jõulutervitus

Hele Roos

Minu jõulusalm on kaugest ajast,
lummeuppund armsast talumajast.
Kõigil puudel härmatise kahu,
koduaknaist vaatab jõulurahu.

Leiva lõhn ja ema soojad pihud,
küünlaleegi kirkad kiirtevihud.
Isal silmanurgas naerukurrud,
lapsed kiikavad ja kass lööb nurru.

Armsad jõululaulud, hardad hetked -
ei kao meelest pikal eluretkel.
Hea, et kirkas jõulutäht ei looju,
hoiab hinges inimlikku soojust.

1999

Rahulikke jõule ja edukat uut aastat!

Kui ootad, tunduvad hetked aastatena, kui aga meenutad, tunduvad aastad hetkedena.
Victor Hugo

21. sajandist on läbitud järjekordne teedõik ning olles pidevalt seotud igapäevaste kohustustega on päevade kulg meid märkamatuks kandnud jõuluaega.

Oh jõuluaeg, oh jõuluaeg..... nende sõnade kõla on meis kõigis erinev. Võib rõõmsa ärevusega mõelda meeldiva aja peale, küünlavalguse ja säravate silmade, hubasuse ja rahu peale, mida jõuluaeg endaga kaasa toob. Võib mõelda, et jälle on käes aeg, mil on hea heita pilk korra tagasi ja manada silme ette möödunud aasta.

Jõulupühade ajal me ei pea koostama aruannet möödunud, vaid meil on võimalus istuda enda lähedaste juures mõtiskledes oma väärtushinnangute üle ning meenutada möödunud aastat.

Jõulud on soovide täitumise aeg. Oleme erinevad nii oma oskuste kui ka vigade poolest, meil kõigil on erinevad soovid ja erinevad vaatenurgad, kuid meid seob midagi ühist - oleme Väike-Maarja valla elanikud. Vaadates ennast kui ühte inimest Väike-Maarja valla 4654-st elanikust, saab meil olla ka ühine soov: Väike-Maarja vald peab olema edukas vald. Mis aitab sellel soovil täituda? Kas see, kui meie lastel on võimalus omandada heades tingimustes head haridust, kui meil kõigil on suurepärased võimalused kultuurist ja spordist osa-

saamiseks, kui hoolitsetakse sotsiaalsete probleemidega elanike eest või kui meil kõigil on olemas just meie võimetele sobiv töökoht normaalse palgaga? Loomulikult on need kõik tähtsad ja me peame oma otsuste langetamisel lähtuma meie paikkonna tasakaalustatud arengust, et meie parv-laev "Väike-Maarja" ei pöörduks kreeni ega kalduks arengukursist kõrvale. Tahame, et me kodupaik ei muutuks kunagi tuuliseks kolkaks, vaid siin tahetakse jätkuvalt elada ja töötada Väike-Maarja valla väärtuste ja erinevate võimaluste pärast.

Eesti 2003. aasta märksõnad: Riigikogu valimised, Euroopa Liiduga ühinemise otsustamine ja ühiskondliku leppe koostamine on kõiki meid igapäevaselt mõjutavad sündmused ja ka neil on sarnaselt sõnaga "jõuluaeg" meile kõigile erinev kõla. Tähtis on vormida need kõlad edasiviivaks lauluks, et selle laulu kuulajad, meie järeltulijad, ei peaks tulevikus pettuma.

Arvan, et Väike-Maarja elanikel on põhjust koduvalla üle rõõmu tunda ning et me üheskoos saame jagu ka uutest väljakutsetest. Suurim valla edukuse võti on peidus meis endis, täpsemalt meie suhtumises ümbritsevasse keskkonda ja üksteisesse. Ka geniaalseimad otsused jäävadki lausahtlisse, kui ühiskonnas toimub pidev vastandumine ega teki usaldust, kui nähakse pidevalt eri poolte lammutavat võitlust, mitte koostööd. Loodan, et meil ei ole vaja järjekordset laevaõnnetust või mõnda lennukit

sõgedate kaaperdajatega, et pöörata rohkem tähelepanu üksteisemõistmisele ning leida ka lihtsatest igapäevastest toimetustest rõõmu ja rahulolu.

Meie kiires ajas on tähtis vahel seisatada, mõelda oma väärtushinnangutele, on tähtis säilitada ja jätkata traditsioone, mis annavad meie kogukonna liikmetele kindluse- ja identiteeditunde.

Soovin kõigile volikogu liikmetele edasipürgivat mõtteviisi, korralikku arutelu argiteemade üle ja vallaelu edendavaid otsuseid.

Sinule, hea vallakodanik, soovin rõõmuküllaseid pühi ja toimekat uut aastat ning edu heade mõtete tekkimiseks, et meil koos avaneks võimalus näha nähtamatut ning kogeda kogematut.

Rahu ja sära südamesse!

Indrek KESKÜLA,
vallavolikogu
esimees

VALLAVOLIKOGUS

26. novembril 2003. a

1. 2003. a II lisaeelarve vastu võtmine.

Otsustati võtta vastu valla 2003. a teine lisaeelarve mahuga 1 605 477 krooni, teha muudatused valla 2003. a eelarve tuludes ja kuludes.

Lisaeelarve olulisemad muudatused: 52000.-EEK Kilti Põhikooli ehitamiseks, 67000.-EEK Väike-Maarja Rahvamaja helivõimenduse soetamiseks, 80000.-EEK mootorsaani kaasfinantseerimiseks, 109000.-EEK Väike-Maarja Gümnaasiumi ehituseks ning 250000.-EEK Väike-Maarja Hooldekodu ehitamiseks.

2. Väike-Maarja Vallavolikogu 26.09.2001. a määruse nr 16 "Küsimuste lahendamise delegeerimine" täiendamine.

Otsustati täiendada Väike-Maarja Vallavolikogu 26.09.2001. a määrust nr 16 järgmiselt: delegeerida vallavalitsusele "Maareformi seaduse" paragrahvi 7 lõikes 5 kohaliku omavalitsuse ja kohaliku omavalitsusorgani pädevusse antud küsimuste lahendamise.

3. Maa munitsipaalomandisse taotlemine.

Otsustati 1) taotleda munitsipaalomandisse Väike-Maarja vallas Äntu külas asuv TEHISJÄRVE katastriüksus.

2) tunnistada kehtetuks Väike-Maarja Vallavolikogu 19.02.2003. a otsus nr 8, taotleda munitsipaalomandisse Väike-Maarja alevikus Lõuna

tn 10 asuv katastriüksus pindalaga 11 174 m² sihtotstarbega ühiskondlike hoonete maa.

4. Katastriüksustele sihtotstarbete määramine.

Otsustati määrata Pudivere külas asuva KAEVU katastriüksuse jagamise tulemusena moodustatavatele katastriüksustele sihtotstarbed järgmiselt: KAEVU – elumumaa, KAEVU-MAA – maatulundusmaa, Müüriku külas MÄE katastriüksuse jagamise tulemusena moodustatavatele katastriüksustele sihtotstarbed järgmiselt: MÄE – maatulundusmaa, TAMME – elumumaa.

5. Aare Jaanson avalduse lahendamine.

Aare Jaanson esitas vallavalitsusele avalduse, milles tegi ettepaneku välja selgitada Triigi külas Pudivere tee ääres asuvate kolme silohoidla omanikud, nende mitteilendumisel võtta silohoidlad arvele peremehe ehitistena. Vallavalitsuse maakomisjoni asus seisukohale, et Aare Jaanson avaldust ei saa rahuldada, kuna silohoidlaid kasutab OÜ Triigi Farmer oma tootmistevõttes ja on neid koristanud ning silohoidlaid ei saa peremeheks tunnustada. Vaidlus silohoidla omandiõiguse üle on oma olemuselt eraõiguse valdkonda kuuluv ning volikogu ei saa seda lahendada.

Otsustati mitte rahuldada Aare Jaanson avaldust Triigi külas Pudivere tee ääres asuvate silohoidlade peremehe rajatistena arvele võtmiseks.

6. Väike-Maarja valla kaevetööde eeskirja kinnitamine.

VALLAVALITSUSES

11. novembril 2003. a

1. Maaküsimused.

Nõustuti

Kilti alevikus LIIDURI tn 24a asuva 2,76 ha suuruse katastriüksuse tagastamisega ANTS MÖLDREle;

Avispea külas asuva 8,96 ha suuruse NÖMME katastriüksuse tagastamisega ARNE KRUELE;

Väike-Maarja vallavalitsuse 28.01.2003. a korralduse nr 27 kehtetuks tunnistamisega ja Väike-Maarja alevikus Lõuna tn 10 asuva lasteaed- raamatukogu teenindamiseks vajaliku maa 11 174 m² ning katastriüksusele sihtotstarbe määramisega.

Määrati

Väike-Maarja vallas Äntu külas asuva Tehisjärve teenindavaks maaks 11,80 ha;

Lääne-Viru Maakatastri poolt esitatud avalduse alusel katastriüksuste asukohad.

2. Eestkostetasutuse nõusolek.

Otsustati anda eestkostetasutuse nõusolek alacalile kuuluva mõtteilise osa kinnistust koormamiseks hoonestusõigusega.

3. Teehoiukava III lugemine.

Valla teehoiukava eelnõu kohta laekus 3 ettepanekut.

Otsustati esitada teehoiukava kinnitamiseks vallavolikogu novembrikuu istungile.

4. Koostöölepingu Põltsamaa-Pedja veemajanduse arendamise projekti elluviimiseks põhimõtete kinnitamine.

Otsustati kinnitada koostöölepingu "Põltsamaa-Pedja jõe valgalade veemajanduse arendamise projekt" põhimõtted.

5. Ljubov Lõometsa avaldus.

Ljubov Lõometsa on esitanud taot-

luse Triigi lasteaia sööklaruumide rentimiseks.

Otsustati anda põhimõtteline nõusolek ruumide rentimiseks kuni 3 aastaks, kui esitab tegevuse alustamiseks vajalikud kooskõlastused.

6. Kaevetööde eeskiri (eelnõu volikogu istungile).

Otsustati arvestada majanduskomisjoni ettepanekuga, mille järgi hakaks kaevetööde lube väljastama ehitusnõunik, kaevetööde eeskirja eelnõu järgmine lugemine nädala pärast.

7. Vallavalitsuse ettepanek "Aasta tegu 2003" valimiseks.

Otsustati esitada vallavalitsuse poolt "Aasta tegu 2003" auhinna kandidaadiks Krusensterni-nimelise MTÜ konverents, mis toimus käesoleva aasta suvel Kiltis.

8. Informatsioon.

Abivallavanem Kaarel Moisa andis ülevaate seoses bussijaama teenindusmaa määramise ja bussijaama tasuta kasutamise lepinguga üleskerkinud probleemidest. Jaan Mets on esitanud avalduse bussijaama terve platsi ostmiseõigusega erastamise kohta, mis on tänase päevani lahendamata, sest vallal puudub kindlus, et peale maa erastamist säiliks Väike-Maarjas bussijaam endises asukohas. Teise variandina võib valla määrata bussijaama teenindamiseks vajaliku maa, mis aga ei rahulda Jaan Metsa. Järgmine kohtumine bussijaama omanikuga on esmaspäeval.

18. novembril 2003. a

1. Maaküsimused.

Nõustuti

Pudivere külas asuva 16,69 ha suuruse KIVISTIKU katastriüksuse tagastamisega URMAS EHRICHile;

Otsustati kehtestada "Väike-Maarja valla kaevetööde eeskiri" koos redaktioonilise muudatusega, tunnistada kehtetuks Väike-Maarja vallavolikogu 20.05.1998. a määrus nr 8.

7. Vaba põllumajandusmaa kasutusvaldusesse andmine.

Volikogu liikmed Jaak Läänemets, Ilme Rikken-Gavronski ja Endel Mäsepp taandasid end nimetatud pävakorrapunkti arutamisel ja hääletamisel.

Otsustati kinnitada vaba põllumajandusmaa kasutusvaldusesse andmise osaline nimekiri vastavalt eelnõule.

8. Osalemine MTÜs Väike-Maarja Ettevõtjate Klubis.

Volikogu liikmetele koju saadetud otsuse eelnõus oli ettepanek vallast astuda loodava mittetulundusühingu Väike-Maarja Ettevõtjate Klubi liikmeks. Valla osalus MTÜs muudaks raamatupidamise loodavas MTÜ-s keerulisemaks ning valla saab MTÜ tegevust toetada ka ilma liikmeks olemata.

Otsustati, et valla ei osale liikmena mittetulundusühingu Väike-Maarja Ettevõtjate Klubi tegevuses.

9. Teehoiukava aastateks 2004-2006.

Otsustati kinnitada Väike-Maarja valla teehoiukava aastateks 2004-2006.

10. Väike-Maarja valla Aukodanik.

Otsustati nimetada Aino Lukman Väike-Maarja valla aukodanikuks.

11. Väike-Maarja valla Aasta Te-

gija 2003.

Otsustati nimetada Lembit Keerus Väike-Maarja valla Aasta Tegijaks 2003.

12. Informatsioon

1) Vanemökonomist Reet Eesmäe tutvustas valla 2004. aasta eelarve projekti, kuhu on hetke seisuga lülitatud kõik saabuud ettepanekud, järgmise sammuna peavad komisjonid võtma seisukoha, kas nähakse kuludele katet. Detsembrikuu teisel nädalal esitatakse eelarve projekt volikogu komisjonidele. Eelarve projekti 1 lugemine on planeeritud jaanuarikuusse.

2) Vallavanem Olev Liblikmann andis ülevaate haridusministeeriumi koolivõrgu bürooga peetavatest läbirääkimistest Väike-Maarja Õppekeskuse munitsipaliseerimise küsimuses. Otsustav koosolek toimub 12. detsembril, kus ministeerium peab kooli suhtes võtma konkreetse seisukoha. Väike-Maarja valla oma seisu-kohtadest läbirääkimistel ei ole taganenud.

Samuti informeeris vallavanem Olev Liblikmann, et valla osaleb koostööprojektiis "Põltsamaa-Pedja jõe valgalade veemajanduse arendamine".

3) Volikogu esimees Indrek Kesküla:

* informeeris 14. novembril Paides toimunud EMOLI Maapäeval arutusel olnud küsimustest;

* 2004. aastaks saab Valla Infolehte tellida postkontoritest koju.

eelarve jääki (67 000 krooni) Väike-Maarja rahvamajale võimenduse soetamiseks, puudujääv osa katta reservfondist – poolt kõik vallavalitsuse liikmed.

Otsustati esitada lisaeelarve määruse eelnõu koos lisadega volikogu novembrikuu istungile kinnitamiseks.

6. Informatsioon

Kultuuri- ja spordiosakonna juhataja Ilve Tobreluts andis ülevaate Avo Pardiga toimunud läbirääkimistest varastatud mootorsaani asendamise küsimuses. On püütud kokku leppida mootorsaani väärtuses, aga ettevõtja poolt pakutud hind on liiga väike, peame leidma saanile reaalse asendusväärtuse. Valla huvi on, et suusarajad oleks korras. Vallavanem Olev Liblikmann tegi ettepaneku osta uus mootorosa (ligikaudne maksumus 144 000 krooni), Avo Pardilt küsida 60 000 krooni, mootorosa kuulaks vallale, kehtestada garažeerimise kord ja võimalusel palgata eraldi töötaja radadega tegelemiseks. Uus koosolek toimub 21. novembril, kus tutvustame valla ettepanekut.

Kultuuri- ja spordiosakonna juhataja Ilve Tobreluts tutvustas Vikerraadio "Õnnesoovide" aastapaketti. Abivallavanem Kaarel Moisa tegi ettepaneku üheaegselt valgustada kõnni- ja jalgrattateede aluse maa mõõdistamisega mõõdistada ka Pika tänava, Simuna mnt ja Ravi tänava kõnniteed. Vallavalitsus pooldas kahe esimese kõnnitee väljamõõtmist.

Arendus-ettevõtlusnõunik Katrin Maadla informeeris tootmisalade projekti valla omaosaluse suurusega tekkinud probleemidest, sest algatatavas detailplaneeringus osalevad kaks ettevõtjat ei ole esitanud garantiikirja.

Otsustati lisada osaluse summad valla omafinantseeringusse, samas alustada läbiraakimisi ettevõtjatega projektis osalemise eest tasumise küsimuses. Projekti "Pandivere piirkonna tööstusala arendamine" valla omafinantseering on ligikaudu 42 000 krooni.

Informaatikaosakonna juhataja Urmas Reinart tutvustas valla telefoninumbritelt helistamise võimalust lühinumbrite kaudu.

Vallasekretär Marjan Rebane palus esitada kahe nädala jooksul arvamus ja ettepanekud vallavalitsuse uue asjaajamiskorra eelnõu kohta.

25. novembril 2003. a

1. Maaküsimused.

Nõustuti

Koonu külas asuva 4,53 ha suurusel SAAREMETSAS katastriüksuse tagastamisega ENN VISSAKULE;

Pudivere külas asuva LIINE katastriüksuse jagamisega järgmiselt: katastriüksus, mille nimeks jääb LIINE, pindalaga 9,59 ha ja katatsriüksus, mille nimeks saab LIINEMOISA, pindalaga 6,13 ha.

Tunnistati kehtetuks

vaba metsamaa VM-35 väljakuulutamise.

2. Üürikorteri eraldamine.

Otsustati eraldada Kaja Savolainenile üürikorteri korter nr 2 Triigi küla majas nr 16.

3. Kirjaliku nõusoleku andmine.

Helis Lääne on vallavalitsuse poole pöördunud taotlusega kirjaliku nõusoleku saamiseks temale kuuluvas korteris puuküttega pliidi ja soojamüüri ehitamiseks. Samas majas elav Ida Laanemägi väidab oma avalduses, et elamu Jaama 2 on huvitatud keskküttesüsteemi säilitamisest ning soovib keskküttesüsteemide taastamist korterites.

Otsustati tegeleda taotlusega täiendavalt, välja selgitada, kas ja kes Jaama 2 maja elanikest soovib keskkütte säilitamist. Otsus langetatakse peale vastava informatsiooni saamist.

4. Valgusreklaami paigaldamine.

Otsustati anda osahingule Joosand luba valgusreklaami paigaldamiseks ehitisele asukohaga Pikk 16 Väike-Maarja alevikus.

5. Vähempakkumise tulemuste kinnitamine.

Otsustati kinnitada Väike-Maarja hooldekodu kolme WC-dušširuumi renoveerimistööde vähempakkumise võitjaks OÜ Restaure.

6. Kaevamistööde loa väljastamine.

Otsustati anda aktsiaseltsile Elektri-teenused kaevamistööde luba elektrikaabli paigaldamiseks Ebavere külas.

7. Informatsioon.

Kultuuri- ja spordiosakonna juhataja Ilve Tobreluts teavitas, et 2004. aastaks saab tellida Valla Infolehte postkontoritest koju.

2. detsembril 2003. a

1. Maaküsimused.

Nõustuti

Raeküla külas asuvast väbast metsamaast 11,36 ha suurusel ELLA katastriüksuse moodustamisega;

Kiltsi alevikus TÖÖSTUSE tn 2 asuva 0,4 ha suurusel katastriüksuse ostmiseõigusega erastamisega VIKTOR SIMONOVILE.

2. Kiltsi põhikooli inventari mahakandmisakti kinnitamine.

Otsustati kinnitada Kiltsi põhikooli inventari mahakandmisakti summas 4660,75 krooni.

3. Projektijuhtide komisjoni koosseisu muutmine.

Otsustati kinnitada projektijuhtimise komisjoni uues koosseis: esimees Katrin Maadla, eksperdid Indrek Kesküla, Olev Liblikmann, Kaarel Moisa, Helve Pugonen, Ilve Tobreluts, Lea Mäsepp, Urmas Reinart, Diana Seepter, Toomas Põldma.

4. Keskkonnamõju hindamise algatamine (LJKT).

02.09.2003. a esitas Loomsete Jäätmete Käitlemise AS taotluse, milles palus volikogu otsuse punktid 2.3 ja 2.1.4 tühistada. Taotlust põhjendati sellega, et tehnoloogia ja seadmete hanke võitja pakkus õhupuhatuse tehnoloogia osas bioloogilise filtri alternatiivina termooksüdäiseri ja see tunnustati parimaks võimalikuks lahenduseks. Loomsete Jäätmete Käitlemise AS leiab, et termooksüdäiseri rakendamine ei eelda volikogu otsuse punktide 2.3 ja 2.1.4 täitmist.

Otsustati algatada keskkonnamõju hindamine lähtudes vallavalitsuse poolt nõutud teguritest, mida hinnata tuleb.

5. Valla ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arengukava koostamise hinnapakumises osalejate nimekirja kinnitamine.

Arengukava koostamise põhieesmärkideks on valla veevarustuse ja kanalisatsioonisüsteemi arendamisele tehniliste-, majanduslike- ja organisatoorse lahenduste leidmine.

Otsustati kinnitada Väike-Maarja valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukava koostamise hinnapakumises osalevate ettevõtete nimekirja: AS Eesti Veevärk Konsultatsioon, OÜ Projektekspert, Entec AS, AS Maves.

6. Sotsiaalkomisjoni ettepanekute kinnitamine.

Otsustati nõustuda üheksakordse toetuste eraldamisega, koolilõuna maksumuse kompenseerimisega ja jõulutoetuse eraldamisega 80-aastas-tele ja vanematele kodus elavatele vanuritele.

8. Reservfondist raha eraldamine

Otsustati eraldada reservfondist 20 000 krooni valgustatud jalgrattaraja aluse maa mõõdistamiseks ja 20 000 krooni valgustatud jalgrattaraja valgustuse liitumistasuks.

9. Vallavalitsuse ja bussijaama inventari mahakandmisaktide kinnitamine.

Otsustati kinnitada vallavalitsuse inventari mahakandmisakti summas 13 935 krooni ja bussijaama inventari mahakandmisakti summas 2350,40 krooni.

10. Läänepiirkonnast Viru Teedevalitsusega Vao bussiootepaviljoni üleandmisest.

Otsustati nõustuda Vao bussootepaviljoni vallale üleandmisega tingimusel, et paigaldatakse AS-is Ferrel valmistatud paviljon (sarnane Kullenga ristmikule olevale), vallapoolset kaasfinantseerimist 50% ulatuses ei ole võimalik eraldada eelarvevahendite nappuse tõttu.

11. Informatsioon.

Abivallavanem Kaarel Moisa andis ülevaate 1. detsembril toimunud AS Fortum Termest kliendipäevast. Maakorraldusosakonna juhataja kohusetähta leidsid väljakuulutatud konkursil osales kolm kandidaati, väljavallituks osutus nõutava kogemusega Gustav Saar. Varustatud mootorsaani asendamise seoses peeti vajalikuks alustada Avo Pardiga uut läbiraakimiste voo, sest probleemse on tekitanud soetatava mootorsaani omandiküsimus.

Sotsiaal- ja tervishoiuosakonna juhataja Lea Mäsepp tegi ettepaneku organiseerida politseipatrull valla territooriumil alates 08. detsembrist, raha selleks eraldada reservfondist. Ettepaneku poolt olid kõik vallavalitsuse liikmed.

9. detsembril 2003. a

1. Mitmeeluruumi üürilepingu lõpetamine.

Otsustati lõpetada mitmeeluruumi üürileping osahinguga Rewool Pandivere külas asuva villavabriku osas alates 01. detsembrist 2003.

2. Kirjaliku nõusoleku andmisest keeldumine.

Vallavalitsus arutas nimetatud küsimust 25.11.2003. a istungil, kus leiti, et asja lahendamiseks on vajalik koguda täiendavalt informatsiooni. 25.11.2003. a esitasid vallavalitsusele avalduse viis Jaama 2 asuva palju korterilise maja elaniku, milles soovisid, et vallavalitsus ei annaks nõusolekut pliidi või ahu ehitamiseks Jaama 2 majas asuvasse korteritesse.

Korteriomand koosneb reaalosast, mille juurde kuulub kaasomandina mõtteline osa maatükist ning ehitise nendest osadest, mida realselt korteriomanike vahel jaotada pole võimalik, nagu trepikojad, pööning, hoone põhikonstruktsioonid, tehnosüsteemid. Tehnosüsteemide hulka kuuluvad muuhulgas ka maja küttesüsteem ja ventilaatsioonisüsteem. Küttesüsteemi kui kaasomandi pole võimalik reaalosadeks jagada. Jaama 2 maja küttesüsteemina on ette nähtud kaugküte, tahkel kütusel töötava küttekeha ehitamine ja selle hilisem ekspluateerimine puudutab maja tehnosüsteemi ja põhikonstruktsiooni. Peale Helys Lääne soovitud tehnosüsteemi muutmist ei vastaks ehitise ka ehitisele esitatavatele nõuetele.

Otsustati mitte anda Helys Läänele nõusolekut Jaama 2 tehnosüsteemi muutmiseks korteris 9 puuküttega pliidi ja soojamüüri ehitamiseks.

3. Projekteerimistingimuste väljastamine.

Otsustati määrata projekteerimistingimused puurkaevu ehitamiseks Pudivere külas (hoonestaja Tarmo Kiisküla).

4. Kasutusloa andmine.

Otsustati anda ehitise kasutusloa osahingule Joosand Georgi söögitoale aadressil Pikk 18 Väike-Maarja alevikus.

5. Jäätmeloa taotluste koostööstamine.

Otsustati 1) kooskõlastada OÜ Müüriku Farmer jäätmeloa taotlust järgmistel tingimustel: olmejäätmed viiakse oma transpordiga jäätmeloa omanasse prügilasile või antakse kõik ettevõttes tekkinud jäätmed (k.a. ohtlikud jäätmed) nende äraveoga tegelevale firmale või sõlmatakse vastav jäätmete äraveoleping, kõik ajutised sõnniku kompostimiskohad kooskõlastatakse vallavalitsusega vastavalt Väike-Maarja valla jäätmehoolduseeskirjale, keelatud on sõnniku lootamine külmunud maale või lumele, 2) kooskõlastada AS Väitsa Prügila jäätmeloa taotlust taaskasutatavate, ohtlike ja tavajäätmete kogumiseks ja veoks Väike-Maarja valla haldusterritooriumil.

6. Munitsipaalikoolide õpilaskoha ja lasteaia koha arvestusliku maksumuse kinnitamine.

Otsustati kinnitada Väike-Maarja valla eelarvest kaetava arvestusliku õpilaskoha maksumused ühe õpilase kohta 2004. aastal järgmiselt: gümnaasium 6696 krooni, Kiltsi põhikool 11 945 krooni, Väike-Maarja laste-

aed 16 446 krooni, muusikakool 11 800 krooni.

7. Väike-Maarja lasteaia inventari mahakandmisakti kinnitamine.

Otsustati kinnitada Väike-Maarja lasteaia inventari mahakandmisakti summas 5042,20 krooni.

8. Triigi spordihoone ning Väike-Maarja ja Triigi raamatukogude inventari mahakandmisaktide kinnitamine.

Otsustati kinnitada Triigi spordihoone inventari mahakandmisakti summas 6245,79 krooni, Väike-Maarja raamatukogu inventari mahakandmisakti summas 425 krooni ja Triigi raamatukogu inventari mahakandmisakti summas 3 krooni.

9. Raha eraldamine reservfondist.

Otsustati eraldada reservfondist 7000 krooni Väike-Maarja rahvamaja võimenduse soetamiseks.

10. Vallavara võõrandamine.

Otsustati kinkida valla aukodanik Eduard Leppikule arvutikomplekt.

11. Hinnapakumise tulemuste kinnitamine.

Otsustati kinnitada projekti "Projekti "Väike-Maarja koolide spordikompleksi väljaarendamine" ettevalmistamine esitamiseks Euroopa Liidu struktuurifondile ERDF" projektijuhi ja investeringutaotluse koostajaks OÜ Innopolis.

12. Hinnapakumises osalejate nimekirja kinnitamine.

Väike-Maarja Vallavalitsus esitab SAPARDi 6. meetme "Külade taastamise ja arendamise investeringutoetuse" programmi 2. taotlust: "Triigi küla lastemängu- ja spordiväljaku rajamine" ning "Liivaküla küla elukeskkonna arendamine". Projektide eesmärkideks on küla elukeskkonna arendamine, probleemide lahendamine maapiirkondade jätkusuutlikkuse struktureerimiseks, maapiirkondade sotsiaal-majanduslikule ja infrastruktuuri arengule kaasa aitamine, majanduslikku jõudeoleku ja struktuurilise tööpuuduse vähendamine ning miljööväärtuste suurendamine ja säilitamine.

Otsustati kinnitada projekti "Triigi küla lastemängu- ja spordiväljaku rajamine" pakkumiskutse saajate nimekirja: AS Arnold, AS Astel, OÜ Palmatin, AS Estlog House, AS Rapeks, projekti "Liivaküla elukeskkonna arendamine" pakkumiskutse saajate nimekirja: a) lastemänguväljaku parendamine - AS Arnold, AS Astel, OÜ Palmatin, AS Estlog House, AS Rapeks, b) lehtla rajamine - OÜ Urrus Invest, OÜ Palmatin, AS Rapeks, c) kaarsilla ja võrkpalliväljaku rajamine - OÜ Ojassaar, AS Antaars, OÜ Oto Ehitus, AS Lackvere Ehitus.

13. Määruse eelnõu vallavolikogule hooldekodu kohahinna kinnitamise kohta.

Otsustati esitada vallavolikogule kinnitamiseks Väike-Maarja hooldekodu uus kohahind 3950 krooni alates 2004. a märtsist.

14. Kauplemlubade väljastamine.

Otsustati väljastada tähtajaline kauplemisluba OÜ-le Lään Triigi küla uusaastapeol kauplemiseks ning väljastada tähtajatu kauplemisluba koos alkohoolsete jookide jaemüügi õigusega OÜ Joosand "Georgi söögitoale" asukohaga Pikk 18 Väike-Maarja alevikus.

15. Informatsioon.

Tööaeg pühade ajal: Väike-Maarja raamatukogu ja AIP on suletud 27. detsembril 2003 ja 03. jaanuaril 2004, 24. ja 31. detsembril töötab vallavalitsus kuni 13.00-ni.

Aastalõpumõtted

Mööduvale aastale tagasi vaadates tundub mulle, et aasta on läinud üpris kiiresti. Ilmselt sellepärast, et töid ja tegemisi on olnud piisavalt palju ning mitmesuguste murede lahendamine on mõnikord küllaltki aeganõudev ja närvesõöv. Kokkuvõttes tuleb minu arvates aasta aga lugeda kordaläinuks.

Mind kui vallavanemat rõõmustab eelkõige see, kui midagi on õnnestunud ära remontida või valmis ehitada. Tõestan esile teede remontideks tehtud kulutusi, sest teede olukord on meie valulapseks olnud aastaid. Samasugust või veelgi suuremat tähelepanu tahame teedele pöörata ka tulevastel aastatel. Olulisi investeeringuid tehti Kiltsi põhikoolis, Väike-Maarja gümnaasiumis, Väike-Maarja rahvamajas, Väike-Maarja gümnaasiumi õpilaskodus. Kokku tehti investeeringuid vallale kuuluvatel objektidel oma ja riiklikest vahenditest 7,5 miljoni krooni eest ja seda ilma laenu- raha kasutamata. Vähemalt samasugust mahtu planeerime ka 2004. aasta investeeringuteks.

Suuremad investeeringud oleksid vaja teostada 2004. aastal Väike-Maarja hooldekodu ventilatsiooni ehitus (1,2 milj kr), Kiltsi põhikooli õpperuumide remont (1,5 milj kr), Väike-Maarja gümnaasiumi renoveerimise jätkamine (1,7 milj kr), Väike-Maarja gümnaasiumi õpilaskodu valmishitamine (0,9 milj kr), vallateede remont (0,8 milj kr). Siia hulka ei ole arvestatud Väike-Maarja õppekeskuse ühiselamu (mis on siiani jätkuvalt riigi objekt) valmishitamine kulusid 4,1 milj krooni ulatuses.

2003. aasta on olnud finantsiliselt küllaltki edukas, sest 1. okt k a seisuga olime tulude poolest ühe vallaelaniku kohta tõusnud maakonnas esimeseks ja seda nii valdade kui ka linna-de arvestuses. Hästi on laekunud üksikisiku tulumaks, mis on võimaldanud näiteks õpilastele tasuta töövihikud.

Aasta jooksul on olnud suuremateks probleemideks Väike-Maarja õppekeskuse ja valgustatud jalgratta- ja kõnniteega seotud küsimused. Mõlema ob-

jekti puhul on olnud vaja pida-da läbirääkimisi erinevate ministereeriumide esindajatega. Läbirääkimistel on selgelt eristunud riigiametnike ja vallatöötajate erinevad mõttelaadid. Kui riigiametnike ütluste järgi esindavad nemad Eesti riiki, siis keda esindame meie? Kas meie ei olegi Eesti riik? Kahjuks näib, et ka praeguse keskvalitsuse suhtumine omavalitsustesse pole oluliselt muutunud. Seda näitasid ilmekalt 2004. aasta riigieelarvealased läbirääkimised. Mis koostööst saab siis keskvalitsuse ja omavalitsuste vahel rääkida?

Hea meel on selle üle, et meie poolt europrojektide ettevalmistusfondile PPF esitatud kahest taotlusest läheb finantseerimisele meie jaoks üliolulise tähtsusega projekt "Väike-Maarja koolide spordikompleks" (ujula, spordihoone, staadion). See annab väikese lootuse selleks, et ka "päris" projekt, mille me esitame Euroopa Regionaalarengu Fondile, (ERDF), läheb tulevikus finantseerimisele.

2004. aasta on Eesti jaoks

väga tähtis. Meie astumisega NATO-sse ja Euroopa Liitu peaksid täituma meie aastatepikkused lootused ja ootused. Kas see saab ikka nii olema? Igal juhul on rahval tekkinud terve rida kartusi ja kahtlusi, kuid loodame, et need ei osutu siiski tõeks.

Sellised olid minu mõningad aastalõpumõtted.

Soovin kõigile vallaelanikele südamlikku vana-aasta lõpu ning tervist ja õnne uuel aastal.

Olev LIBLIKMANN,
vallavanem

Toetugem ühistegevusele!

Eelmisel talvel kogunesid mõned endise aiandus- ja mesindusseltsi liikmed raamatukogu lugemissaali, et arutada, kuidas ühistegevust taas elustada. Tehti plaane, kuid nende realiseerimine viibis. Möödus kevad, siis suvis, kuid asjahuviliste kokkukutsumiseks sobivat hetke ei leitud.

Tänavune pikk ja soe sügis on võimaldanud igal inimesel aia- ja põllutööd edukalt lõpetada ja pisut puhatagi. Seepärast tundus novembrikuu lõpp igati sobilik aeg, et seltsi liikmed kokku kutsuda ja uue aasta plaane teha.

Esimese ürituse otsustasime pühendada kartulile. See Lõuna-Ameerikast meile rännanud taim on maainimese jaoks oluline toiduvili – kartulit nimetatakse teiseks leivaks, sest peaaegu iga päev on need kaks meie toidulaua kõrval.

Laupäeval, 29. novembril kell 10 kogunes Väike-Maarja raamatukogu lugemissaali 15 inimest, kes soovisid saada ja jagada teavet kartulikasvatuse ja -sortide kohta. Külalistena viibisid üritusel abivallavanem Kaarel Moisa ja kohaliku põllumeeste seltsi esimees Priit Sõnum.

Infopäeva avas Kaarli Metsson. Ta andis kohalviibijatele ülevaate seltsi tegevuse hetkeolukorrast ja edasistest plaanidest. Anneliis Libliku lühülevaade kajastas kartuli teekonda Eestimaale. Siis anti sõna Kaarel Moisa, kes vastas aiapidajate mitmetele küsimustele. Huvi tunti loomsete jäätmete käitlemise tehase, valgustatud rattatee, bussijaama saatuse, külateede parandamise ja mitmete teiste projektide ja plaanide vastu. Priit Sõnum tutvustas üritusel osalejatele kohaliku

põllumeeste seltsi ajalugu ja praegust tegevust. Ta oli rohkemti kaasa võtnud väiketalupidajale mõeldud trükiseid, näiteks raamatupidamise jms kohta, mida hoolega uuriti.

Pärast seda rääkisid kohalviibijad ise, missuguseid kartulisorte nemad kasvatavad, mis on nende sortide head omadused jne. Enamikul olid kaasas ka sordinäidised, mis paigutati näituselauale, ette nimesildid ja kirjalikud teabelehed. Kuna üritusest osavõtjad kasvatavad kartuli kõrval teisigi põllukultuure, siis räägiti ka neist. Nii saime teadmisi kapsa- ja porgandikasvatusest maasika-vaarika-kasvatuseni välja. Oli huvitav ja õpetlik, sest infot jagasid praktikud, kes oskasid teavet anda nii kasvatamise kui ka turustamise kohta.

Päevakorra viimane punkt oli seltsi järgmise aasta ürituste

plaani koostamine. Otsustati, et valla lehes avaldatakse küsimustik ja vastanud inimeste soovideid lähtuvalt tegutsetakse. Infopäeva lõpus vaadati videokatkendeid kohalike aiapidajate reisidest Euroopasse.

Suur tänu gümnaasiumiõpilastele Riina Sindonenile ja Kristiina Võidulale, kes aitasid näituselauda üles seada, hoolitsesid meie kohvilaua eest ja olid ürituse läbiviimisel igati abiks.

Jääme lootma, et inimesed vastavad küsimustele aktiivselt. Teie soovitud üritustel kohtusid ühesuguste huvide ja tegevusaladega inimesed, kes saaksid omavahel suhelda, kogemusi vahetada, lõõgastuda. See juongi seltsi põhieesmärk.

Anneliis LIBLIK,
aiapidajate esindaja

Väiketalunikud saavad Euroopa Liidult toetust

8. detsembril toimus teabepäev "Väiketalunike võimalused ELis", kus anti üksikasjalik ülevaade kõikvõimalikest toetustest, mis rakenduvad väiketalunikele järgmistel aastatel.

Toetusi tuleb nelja liiki: otsetoetused, maaelu arengukava (MAK) toetused, investeeringutoetused (SAPARDi jätk) ja hinnatoetused.

Otsetoetuse alavaldkonnad on ühtne pindalatoetus ning täiendavad otsemaksed. Pindalatoetuse puhul võib taotlejaks olla põllumajandusega tegelev juriidiline või füüsiline isik, kes kasutab vähemalt 1 ha põllumajanduslikku maad, pikaajaliste kultuuride alust maad või püsikarjamaad. 2004. aasta ühtne pindalatoetus on 381,4 krooni hektari kohta. Taotlus toetuse saamiseks esitatakse PRIA-le 15. juuniks. Täiendavat otsetoetust makstakse füüsilisele või juriidilisele isikule, kes kasvatab põllumajanduskultuure, veiseid või uttesid. Toetuse määr teraviljale ja rapsile on 925 krooni hektari kohta, veiste loomühikule 667 ning ute loomühikule 791 krooni.

Maaelu arengukava (MAK) meetmeteks on: 1. Põllumajandusmaade metsastamise toetus, mis rakendub Eestis mitte enne 2005. aastat. Meetme eesmärgiks on soodustada kasutusest väljajäänud väheviljakate põllumaade paremat kasutamist. Toetust antakse maatulundus-

maa, sh põllumajandusmaa metstamiseks (sh maastiku planeerimine, maapinna ettevalmistus, seemikute ja istikute ostmine, istutamiskulud, taimekaitsevahendid, tarastamine). Ei toetata võõrpuuliikide, jõulukuuse ja alla 25-aastase raieringiga kiirekasvuliste puuliikide kultiveerimist. Taotlejaks on maaomanik või maa(metsa)omanike ühendus, st taotleja ei pea olema ettevõtja, vaid võib olla ka füüsilisest isikust maaomanik.

2. Elatustalu kohanemise toetuse eesmärgiks on toetada väikesemaid põllumajandustootjaid, kes planeerivad laiendada või mitmekesistada oma sissetulekuallikaid, kuid nad peavad jääma seotuks põllumajandustootmisega. Taotlejaks on maapiirkonnas tegutsev FIE, kelle ettevõtlustulu põllumajanduslikust ettevõtlusest ületab 2000 eurot ja kogu ettevõtlustulu ei ületa 20 000 eurot. 3. Euroopa Liidu nõuetega vastavusse viimise toetuse – sõnnikumeetme eesmärgiks on toetada ja osaliselt hüvitada põllumajandustootjatele sõnnikukäitluse keskkonnanõuetega vastavusse viimisest tekkida võivat ajutist majanduslikku lisakoormust. Meede ei ole otseselt seotud sõnnikuhoidla ehitamisega, vaid toetab kõikide tegevuste teostamist, mis on kavandatud tootja enda poolt sõnnikukäitlemise korrastamise tegevuskavaga. Taotlejaks on veise-, sea-,

lamba- või kitsekasvatusega tegelev põllumajandustootja. 4. Põllumajandusliku keskkonnanõuetuse eesmärgiks on soodustada keskkonnasõbralikke põllumajandustehnoloogiate ja –meetodite kasutamist. Toetatavateks tegevusteks on keskkonnasõbralik ja mahepõllumajanduslik tootmine, maastikuelementide rajamine, hooldamine ja taastamine (kiviaedade rajamine, poollooduslike koosluste majandamine, kohalike ohustatud tõugude (eesti hobune, maatõugu veis) säilitamine, talvine taimkate), tiikide ja pöösasribade rajamine ning hooldamine, väärtuslike maastike säilitamine, liigikaitseprojektid. 5. Mahepõllumajandusliku tootmise toetusega hüvitatakse selle tootmistava suuremaid tootmiskulusid. Toetuse taotleja peab kahe aasta jooksul alates toetuse taotlemisest kogu ettevõtte põllumajandusmaa viima mahepõllumajandusliku tootmise üleminekuajale. Toetuse taotleja Natura 2000 hoiualadel, kaitsealadel ja väärtuslikel maastikel asuval toetuskõlblikule maale makstakse 15% stiimulit. 6. Keskkonnasõbraliku tootmise toetusele võib täiendavate nõuete täitmisel taotleda ka keskkonnasõbraliku majandamise toetust, mis rakendub 2005. aastast.

Investeeringutoetused on SAPARDi jätk – investeeringud põllumajandustootmisel, põllu-

majandustoodete töötlemise ja turustamise parandamise investeeringutoetus, majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas, integreeritud maaparendus, külade taastamine ja arendamine, kohaliku initsiatiivi arendamine – LEADER+, nõuande- ja teabeleviteenuste toetamine, metsamajanduse ning kalanduse meetmed.

Hinnatoetused rakendatakse saaduste interventsioonikokkuostu kaudu. Teravilja interventsioonikokkuostu hind on 1580kr/tonn, mis tähendab, et alla selle edaspidi ei peaks kvaliteetse toiduteravilja hind langema. Teraviljadest ei osteta rukist, kuna selle kasvupinna hoidmist ei peeta ELis vajalikuks. Kokkuostul kehtivad teraviljale üsna ranged kvaliteedinõuded. Minimaalne ostetav kogus on 80 t, mis tähendab talunikele ühismüüke. Piima interventsioonivarusse ei osteta võid ja piima. Sealihaturgu interventsiooniga ei reguleerita.

Kõik taotluse vormid ja korrad valmivad märtsis-aprillis.

Täpsemat infot leiate põllumajandusministeeriumi kodulehelt www.agri.ee või www.pikk.ee

Katrin MAADLA,
arendus-ettevõtlusnõunik

KÜSIMUSTIK

1. Kas Teie sooviksite osaleda kohalike aiandus- ja mesindushuviliste üritustel?

jah
ei

2. Missugused teemad või üritused Teile huvi pakuksid?

marjakasvatus
kartulikasvatus
mesindus
juurviljakasvatus
puuviljakasvatus

3. Missugust ürituse vormi eelistate?

loeng
praktiline õppus
ekskursioon
vestlusring

4. Kas Teil on oma aiamaa?

jah
ei

5. Kas Te sooviksite endale aiamaad?

jah
ei

6. Ankeedi täitja nimi

.....
.....
aadress
telefon

Täidetud ankeedid palun tuua valla kantseleisse.

Info telefonil 03261179 (Rein Orupõld).

NB! Müürikul on vabu aiamaid. Nende kasutamissoovi korral pöörduge vallavalitsuse maakorraldusosakonda, tuba 210, tel 329 5756.

Kersti Merilaas (neiuna Moorberg, abielus Sang) (7. 12. 1913 – 8. 03. 1986)

Kersti Merilaas (Eugenia Moorberg) sündis 7. detsembril 1913. a Narvas. Kuni 1917. aastani elas Peterburis, kust sama aasta sügisel ema Anna Moorberg kahe lapsega revolutsiooni ja sõja eest tagasi Eestisse tuli. Kilti jaamas astuti rongist maha, et mitte väga kaugele minna. Plaan oli sõjakoledused siinmail üle elada ja siis koju Peterburi tagasi pöörduda. Ajalugu ja saatus arvas teisiti...

Esielgu saadi peavari Antu mõisale kuuluvasse metsamoonaka Valtri taresse. Ema käis seal ümbruskonnas metsades puid vedamas ja propse koorimas. Sealt tuli varsti lahkuda. Uueks eluasemeks sai Moora metsamoonakatare.

Kirjanik on hiljem oma lapsepõlvemaile üle vaadates kirjutanud: "Kõrge kuusikuga maanteest ja naabertaludest eraldatud metsatarre eksis harva inimesi välisilmast. Isegi tuli ei tunginud paksust põlismetsamüürist läbi."

"Uskusime siiralt laanevanasse, põksuva südamega ootasime teda iga pöösa või puu tagant välja astuvat ja meile kasetohust karbikesf ulatavat, mis kõik soovid täide viib..." Siit siis pärineb kirjaniku erk loodusetunnetus ning püüe kaitsta ja hoida kõike elavat.

Kahjuks aeg pole lapsepõlvkodu vastu armuline olnud. Moorbergide aegsest rehetarega hoonest pole enam midagi järele, tühjaks on jäänud hilisemgi elumaja, kinninaelutatud luukidega aknad ei ava valgusele teed ka südasuve keskpäeval. Pole õigupoolest olemas ka toda kaevu, mille ligidale lapsed minna ei tohtinud, sest muidu oleks sügavikus elutsev nokkelajase haaranud hõlmast ning kiskunud uudishimuliku alla külma pimedusse.

*Jääb omaks kitsas õuering,
kus kõiki asju hoitud peoga,
kus iga putuka ja teoga
sai kalliks sõbraks väete hing.
Nii mäletan sind, metsatalu,
Su päeva pehmelt kuldset värvi,
Noort sinihalli männisalu
Ja rohetavaid Antu järvi.*

Noid Antu läbipaistva veega väheldasi metsajärvi on imetlenud siinkandis elanud või suvitatud Jakob Liiv, August Alle, Evald Tammlaan, Osvald Tooming, Villem Altkoa. Kirjasõnas leidub neist mitmel pool vastupeegeldusi.

Antust kaugele ei jää ka müüdihõnguline Ebavere mägi, kus vanem tütar lehma ja paari lamba karjas käis. Peale muude laaneohtude tuli karta ka Ebavere nõida.

*Kord õhtu eel, kui sadu lakkas
ja loomad rahulikult sõid,
meil sihivahel silma hakkas
seesama Ebavere nõid.
Jah, tõesti, samad pikad palged,
seesama kasv ja kühnus piht,
põll sinine ja rätik valge,
käes seenekorv ja kaseviht.
Me lottu pajupõõsa taha
täis hirmu viskusime maha,
koer ainult haukus kähedalt.*

Moora tagakambris asunud naabritega, kes hiljem tulnuna arvasid endal aga seal hoopis suuremad õigused olemas, tuli pidada lausa miniatuurset kodusõda, kus ükski vahend polnud keelatud, kaetamisest demagoogiani välja.

Järgmiseks eluasemeks sai Kilti jaama lähedal Liiduri külas Hanseni (A. H. Tammsaare sugulaste) maja. Siit hakkas tulevane luuletaja 1921. a sügisel koolis käima. Võõrandatud Kilti mõisasse oli üle toodud Rägavälja algkool, mis peagi

Kersti Merilaas 1970. aastate teisel poolel

kasvas kuueklassiliseks.

Tuntud vene meresõitjale admiral A. J. von Krusensternile kuulunud mõisahoonet jättis esimese klassi lapsele vägeva mulje. Kuus aastat õppis luuletaja Kilti algkoolis. Soojalt meenutab ta oma õpetajat Helene Einbergi, kes tõi tulevase kirjaniku raamatute maailma. Kirjandussõpradest polnud koolis puudust. Anti välja koguni käsitsi kirjutatud ajakirja. Nii pääsesid ka Kersti Merilaasi esimesed katsed avalikkuse ette. Selles koolis õpetas samal ajal ka hilisem kirjandusprofessor Villem Altkoa, kes oskas raamatutest huvitavalt pajatada.

Järgmiseks eluasemeks sai Kilti raudteejaama lähedal asuv barakk, kus elasid metsa- ja turba-tööl käivad vene valgekaartlased. Seltskond oli äärmiselt kirju.

*Barakk, barakk, suur lage sara,
täis hämarust ja külma tuult.
Laps lödises – ah, liiga vara
il alla tõi ta pesapuult.
Liig vara pihust võeti elu –
jah, tõsine on sinne elu:
leib ala lõpule on saamas,
pekk viimne pannil praadimas.
Nüüd päevast päeva raudteejaamas
käis ema propse laadimas.*

1927. a lõpetas ta Kilti algkooli. Seda rõõmu tumestas aga noorema õe Liidia surm, kes polnud veel 11 aastat. Mõnda aega elati emaga Kilti lossis. Majanduskriisi tõttu jäi rabas turba tootmine katki ja ema Anna leidis Kilti lossis toa ning hakkas kooli suurenenud õpilasperale suppi keetma.

Tütre tee viis Väike-Maarja gümnaasiumi. See oli armas kool oma kahekoruselise kollase puumajaga, sümpaatsed tundusid ka õpetajad. Praktilise meelega ema suunas Kersti aasta pärast Rakvere kommerts-gümnaasiumi, kus anti kutsetunnistus ja ametioskus. Nii saigi ta ainult ühe aasta Väike-Maarja gümnaasiumis õppida. Rakveres õppis ta neli aastat, töötades suviti kodukandis koorejaamas, turbarabas, saeveskis või talus.

Aktiivne tegutsemine koolidevahelises õpilase-

ringis, kus tunti huvi ka marksismi vastu, äratas politsei tähelepanu ja koolijuhid pidid aktiivsemaid asjaosalisi karistama. Nii tuli Osvald Toomingal ja Kersti Merilaasil ning mõnel teiselgi õppeaasta keskel uut kooli otsida. 1932. aasta kevadel anti Kersti Merilaasile Tapa gümnaasiumi küpsustunnistus.

Kirjaniku lapsepõlv on olnud rahutu ja kolimisrohke.

*Õel, vaenulik maailm! Võis tihti
neid sõnu kuulda ema suust...*

Ta mäletab mälupilte punalippudega Petrogradist, Antu selgeveelistest järvedest, Moora talu nokkelajatega kaevust, Kilti turbatöölise barakist ja Krusensternide lossist, Väike-Maarja hubasest koolimajast ja innukaist vaidlusõhtuist Rakvere üürikambreis. Aga mälestustesse jäävad noorusmaad püsima ikka rõõmsaimeliselena.

Aastad 1932–1935 pärast kooli lõpetamist langesid majanduskriisi aega ja gümnaasiumi lõpetanu jäi töötatööliiseks. Juhutööd ja töötusimised. 1935. aastal saab ta ilmselt Jakob Liivi abiga püsivamat tööd Rakveres Viru maavalitsuse haridusosakonnas arveametnikuna. Sel raskel perioodil hakkas ta ka regulaarselt luuletusi kirjutama. Tutvus Tallinna noorpoetidega lisas enesekindlust jätkata ja kui soliidne ajakiri Looming mõned luuletused avaldas, andis see veelgi tuult tiibadesse. Esimesteks trükiristseteks "Loomingus" said luuletused "Laul kevadis metsas" ja "Must tund", mida kirjanik ise nimetab esimesteks arvestatavateks luuletusteks.

13. juulil 1935. aastal kirjutab Evgenia Moorberg Rakvere linnavalitsusele kaks avaldust eesime ja perekonnanime muutmise asjus, põhjuseks nime võõrkeelne kuju. Nii sai Eugenia Moorbergist Kersti Merilaas.

1936. aastal abiellub ta kirjanik August Sanga. Samal aastal hakkab vabakutseliseks kirjanikuks. Algab intensiivne kirjutamisaeg.

1966. aastal suri ema Anna Moorberg, maetud Väike-Maarja kalmistule tütar Liidia kõrvale. 1969 suri abikaasa August Sang. 8. märtsil 1986. aastal lõpeb kirjaniku ja luuletaja maine teekond, jättes järele arvestatava luulepärandi eesti kirjandusluku, tema ja isa tööd jääb jätkama poeg luuletaja, kriitik, tõlkija Joel Sang.

10. detsembri õhtul kogunesid Kersti Merilaasi luule austajad Väike-Maarja raamatukogu lugemissaali luuletajast ja tema elukäigust rääkima ning tema kauneid ja hingeminevaid luuletusi lugema. Oli hubane ja sisukas õhtu. Aitäh osalejatele!

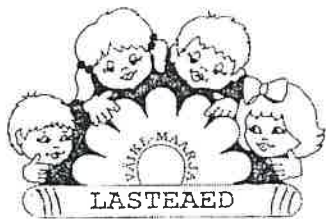
Irma RAATMA

Kilti kooli 7.-9. klassid tähistasid kodukandi luuletaja Kersti Merilaasi 90. sünniaastapäeva 7. detsembril ühise eesti keele tunniga. Töö käigus kuulasid õpilased luuletuse "Lapsepõlv" ettekannet õpetajatelt. Suurt huvi tekitas isiklikest kontaktidest ja mälestustest koosnenud endise õpetaja Liili Heinla ülevaade. Tänu võitis kool temalt vastu kingitusena luuletaja pliatsijoonistuse koopia "Vanaema lapselapsega". Originaali omanikuks saab Väike-Maarja muuseum. Oli rõõm rännata ühiselt möödunud.

Raamatuaastal loodi Kilti koolis õpilaste ja õpetajate trükiste koolile kinkimise traditsioon. Seekordki täienes kogu kahe Kersti Merilaasi luulekoguga. See kena kink tuli Liili Heinlalt.

Oiga METS

Kadriõhtu lasteaias

Tehke lahti, laske sisse,
ära eksind pole vist me.
Ega pere veel ei norska,
kuulake, mis tahab kosta
kadriisa, kadriema,
kadriperetütar kena.

Meil on lasteaias selline kom-
me, et kadriõhtu päeva õhtul, s.o
24. novembril lähevad muusi-
kaõpetaja Sirje eestvedamisel
lasteaias kõige vanemad lapsed
alevisse katri jooksmas, kaasas
kadriema ja peretütar.

See on alati üks põnev õhtu-
poolik. Kõigepealt jääb lõuna-
uinak lühemaks, tõustakse va-
rem, süüakse ja algab maskeeri-
mine. Kuna Kadri on naisterah-
vas, siis on vaja ka poistel end
tüdrukute moodi riidesse pan-
na ja põsed punaseks võõbata.
Ja riided peavad kadritel val-
ged olema, siis tuleb hea karja-
õnn.

Siim arvas küll, et tema en-
nast tüdrukuks ei tee. Aga pä-

rast selgitust, et kadriks ole-
mine on kui näitlemine – saab olla
keegi teine, ära ka ei tunta, jõud-
sime poisiga kokkuleppele ja
võiski teele asuda.

Karjaõnne viidi hooldeko-
dusse, vallamajja, EDU kauplu-
sesse, Pandivere poodi, raama-
tukogusse. Tore, et vanadest
kommetest lugu peetakse ja
neist teadlikud ollakse, kadrid
võeti lahkelt vastu igas “peres”.
Kiideti meie kadride toredaid
laule, luuletusi, mõistatusi. Ega
vist tõesti ainult jalalt-jalale
tammuvaid ja kommi soovivaid
kadrisante meeleldi ei võõrus-
tata.

Loodame, et väikesed kadrid
pakkusid halli novembriõhtu-
se vaheldust ja elustasid eestlas-
te rahvakombeid. Täiendavad
traditsioonid ju teadmist, et
miski siin elus on kindel ja kor-
dub igal aastal, annab turvatun-
de ning seob mineviku tulevi-
kuga.

Olgu terve pereema,
teiseks terve pereisa,
hüva andi andemasta,
paremasta pakumasta.
AITÜMA!

Maire ÖMMIK,
selle aasta kadriema

Isadepäev kolmandas rühmas

Isadepäev

Isadepäev oli tore ja lahe,
ei see ial niipea meelest lähe.
Sai lauldud, tantsitud, visa-
tud ka nalja
ja siis isadelgi aeti jalad alla.
Autodega tehti käbivedu,
küll see oli lõbus tegu.
Isad herneid tassisid,
lapsed kaasa elasid.
Ja kui lõpuks jana suur
limonaadid kõigil suul.
Aeg läks mänguhoos nii rut-
tu –
ei saanudki aru, kui pidu läbi
ja aeg koju minna tuttu.
Ootus ja ärevus nii suur,
millal tuleks isadepäev uus!

Saastane RAUNO ILVES
ema-isaga

Kuna mardisandi tantsu ei
esitatud, õpetasid lapsed isa-
dele ballitantsu, isad võisid ka
improviseerida. Lapsed hin-
dasid nad ANDEKATEKS IS-
SIDEKS! Tänuhäeks kinki-
sid viimased oma väikestele
õpetajatele kommi!

Vägev oli!

õpetaja Lili GUITOR

PÜHADE OOTUSES

Ajal, mil sügis pole enam õieti
sügis ja päris talveni on kah veel ju-
pika maad, see algab – SUUR
OOTAMINE – jõulupühade ootus
ning tasahilju hinge pugev jõulutun-
ne. Aeg, mis on täis kingituste ost-
mist-meisterdamist, tubade korista-
mist ja piduehtesse sättimist, kaarti-
de saatmist, pühadetoitude tegemist
ning lihtsate tuhandet muud toimetam-
ist. Kõik ikka selleks, et jõuluõh-
tul perega lauda istuda, jõuluvanale
salmi lugeda. Kingikotti lahti pakki-
da ja tõdeda, et nüüd on jõulud käes.

Alanud jõulukuul on lasteaiama-
jas samuti senisest enam tegemisi,
sagimisi: kaunistatakse rühmatuba-
sid, õpitakse jõulupeoks luuletusi-
laule, valmistatakse pühadekaarte ja
kingiüllatusi lähedastele. 1. detsem-
ril süüdati lasteaiapere ringis ka esi-
mene pühadeootuse küünel, et ikka
täpselt selge oleks, mitu nädalat aas-
ta kõige ilusamate pühadeni veel jää-
nud on ning pakapikkude muinas-
jutt elustada võiks.

Õigupoolest pole veel keegi päris
kindlaks teinud, kas pakapikud ka
suvel või sügisel ringi liiguvad ja lap-
si piiluvad. Et selle piilumisega on
sellised segased lood, ongi pea igal
põngerjal hinges tilluke kartus – äkki

on neil punakuubedel teada nii üks
või teine ulakus või koerustükk. Sel-
le kontrollimiseks, kas pakapikud
ikka teavad, näevad ja meeles pea-
vad, on üks võimalus: tuleb jõulu-
kuul panna aknalauale suss, kui hom-
mikul on üllatus sussi sees, siis on
kindel, et oled olnud hea laps või oma
üleannetuse mõne lahke teoga heas-
tanud.

Paljudele täiskasvanutele on
ootusaeg seotud sõnulsetamatu
igatsusega, see on meenutuste ja
mälestuste aeg, soojuse ja helluse
andmise ning endassevaatamise aeg.
Miks mitte uskuda sel ajal samuti
muinasjutte toekssaamisse, tunda
end korra hea haldja või vägeva
võlurina. Omakasupüüdmatu tegu –

see on ju parim kink, mida endale
teha saame. Mõnus tunne kindlasti,
et oled korda saatnud midagi head ja
ilusat. Pühade ootuses võiks kaas-
inimeste muredele ja rõõmudele ava-
tud olla. Meie lasteaiapere on õnne-
lik, et oleme tundnud paljude inimes-
te, firmade, ettevõtete hoolimist ja
heategusid, mida on jagunud aasta
kõigis kuudes. Kindlasti jagus
rõõmu ka andjatele endile.

S U U R -
SUUR AITÄH
K Õ I G I L E
TOETAJATE-
LE JA ABIS-
TAJATELE!

TUGE VAT T E R V I S T J A

LASTEAIA JÕULUPEOD

17. ja 18. detsembril pidasid oma jõulupidu-
sid VI rühm, sõimerühm, IV ja II rühm.

22. detsembril
kell 17.00 - III rühm (4aastased)
kell 18.00 - I rühm (6aastased)

23. detsembril
kell 16.00 - Kiltsi rühm
kell 17.00 - V rühm (liitühm)

RÕÕMSAID PÜHI LAHKELE
ONU JAANILE – JAAN
LIIVAMÄGILE!

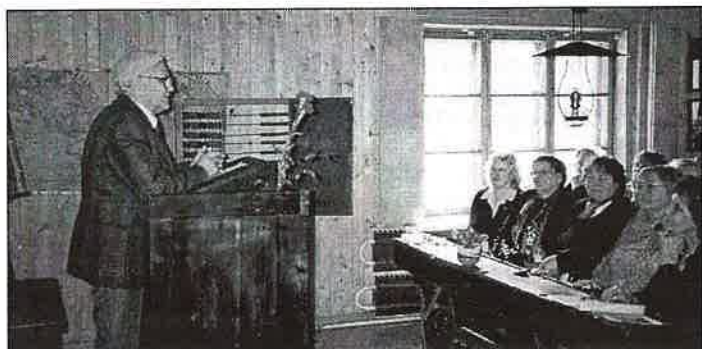
VÄIKE-MAARJA VALLA-
RAHVALE soovime

jõudu muredega toime tulla,
unistuste poole püüelda, nutikust
ja tarkust õnnelik olla! Lisaks
õnnetust valamisele, horoskoopide
uurimisele, unenägude seleta-
misele, võiks meenutada vana
tõde – kõik on meie endi kätes.
On ju peaaegu iga päev kila-
luse rõõm ja osata olla õnnelik
ka väikeste asjade üle.

Tegelikult on vaoshoitud hingeelu-
ga eestlastele jõulurõõmu hädasti tar-
vis. Ja need imeilusad aknakaunis-
tused, saaravais tuledes alevi jõulu-
kuusk ja lustakas pakapikuasjandus
aitavad pimedust peletada nii silmist
kui südamest. Et siis JÕULUD
võiksid tulla oma piparkookide,
küünlasäras kuusepuuga, kingisaa-
mise põnevuse ning jõuluõhtu har-
dusketkedega. Need hetked panevad
elu särama ja annavad midagi, mida
igatseda kogu järgneva aasta.

Tiiu RÕUK,
lasteaija juhataja asetäitja

Fotomeenutusi tänavusest aastast

Valla aukodanik Eduard Leppik meenutab muuseumi 15. aastapäeva konverentsil muuseumi saamislugu.

POPP TIPP-TÄPI lauluvõistlus jõudis tänavu 15. sünnipäevani.

Väike-Maarja hooldekodu tähistas oma 10. sünnipäeva.

Riikliku staatuse saanud Wiedemanni keeleauhinda anti tänavu viimast korda välja Väike-Maarjas. Mari Tarand küsitlomas auhinna saajaid Mati Hinti ja Helju Valsi.

Sel kevadel lõpetas Väike-Maarja muusikakooli I lend.

Ühislaulmise algusest Väike-Maarjas on möödunud 130 aastat. Tänavustel Pandivere päevadel sõidutati kooride dirigendid efektselt peoplatsile.

Väike-Maarja pasunakoori esinemised jõudsid sel aastal Maa-hommiku kaudu ETV ekraanile.

Äntu-Nõmme looduse õpperada pikenes 13 km-ni. Punamäele kerkis matkajate tarvis püstkoda ning valmis laagriplats.

Fotomeenutusi tänavusest aastast

Admiral Adam Johann von Krusensterni ümbermaailmareisi 200. aastapäeva pidustustel said Kiltsi lossis kokku Krusensteride perekonna eri liinide esindajad mitmetest riikidest.

Endine Kotli maja on saanud uue peremehe ja uue ilme ning Simuna ja Pika tänava ristmiku liiklusolud on tunduvalt paranenud. Juulikuus tehtud fotol on ehitustööd täie hooga käimas.

Väike-Maarja gümnaasiumi viistlane, praegu Ameerika Ühendriikides elav Arved Ojamaa esitles kooli 130. aastapäeva ajal oma mälestusteraamatut "Võõras kodus". Pildil Arved Ojamaa koos kooliõe Öie Zverevaga.

Aino Lukman nimetati valla aukodanikuks

rahvatantsujuhile, Väike-Maarja gümnaasiumi õpetajale Aino Lukmanile.

Aino LUKMAN on Väike-Maarja jaga seotud alates 1960. aastast, mil ta asus pärast kooli lõpetamist elama Väike-Maarja Keskkooli vanasse ärapõlenud majja ning alustas keskkoolis tööd algklasside õpetajana.

Tänavu seisab õpetaja Lukman 43. aastat õpilaste ees, olles vaimustunud uutest töövõtetest ning õppima õpetamisest. Ta ei pane paljaks ka töötamist tunnivälisel ajal, et lastele aine ja koolikord selgeks teha.

Põhjalikkuse ja järjekindla tööga on tema õpilased saavutanud häid tulemusi spordis. Rahvastepallis on alati toodud auhinnalisi kohti nii maakondlikelt kui ka vabariiklikelt võistlustelt.

Aino Lukmani suur armastus on rahvatants. Tantsupisiku on Aino Lukman saanud Maie Oravalt, kelle käe all ta koos abikaasaga 1960. a alustas. Alates 1965. aastast on tema juhendatud rahvatantsurühmad osalenud tantsu- ja laulupidudel nii maakonnas kui ka vabariigis.

Aino Lukmani juhendatud rahvamaja naisrühm sai tänavu 20aastaseks ja segarahvatantsurühm 15aastaseks. Rahvamaja rahvatantsurühmad on esinenud kõikidel Pandivere päevadel ja paljudel kontsertidel.

Aino Lukmani juures paelub tema nooruslikkus ja teotahtlus. Rahvatantsu kaudu arendab ta lastes esteetiliselt kasvatust. Suurt rõhku pannakse folkloori õpetamisele, rahvariietest lugupidamisele ja tantsukultuuri säilimisele.

Sotsiaalminister Marko Pomerants esinemas Väike-Maarja kiriku nimepäevakonverentsil.

Valla Aasta Tegija 2003 on Lembit Keerus

Valla aukodaniku nimetamise kõrvale loodi tänavu ka Aasta Tegija auhind. Aasta Tegija 2003 auhind anti Krusensterni-nimelise MTÜ juhatuse esimehele, Kiltsi põhikooli direktorile Lembit Keerusele, admiral Adam Johann von Krusensterni ümbermaailmareisi 200. aastapäeva pidustuste peakorraldajale.

6.-8. augustil tähistati suurejooneliste üritustega 200 aasta möödumist admiral Adam Johann von Krusensterni juhitud ümbermaailmareisi algusest. Kogu pidustuste-seeria mõtte ja tegevuste algataja ning peamine nende õnnestumise eest haseisja oli A. J. von Krusensterni nimelise MTÜ liider, Kiltsi Põhikooli direktor LEMBIT KEERUS.

6. augustil esitleti Kiltsi lossis admiral Adam Johann von Krusensterni juhitud ümbermaailmareisi alguse 200. aastapäeva tähistamiseks välja antud postmarki, ümbrikut ning eri- ja kõrvaltempli ja ümbermaailmareisi gravüüride põhjal koostatud kaardikomplekti. Kiltsis oli üles seatud meresõitide ja -sõitjatega ning Virumaaga seotud filateelianäitus. Üritusel osales ka Moskva Televisioon ning Krusensterni, Kiltsi ja Eestiga seonduvat tutvustati Moskvast poeletunnises telesaates.

7. augustil asetati lilli admiral Adam Johann von Krusensterni hauamonumendi juurde Tallinna Toomkirikus, kus paljude admi-

rali mälestuse austajate seas osales ka Saksamaa suursaadik Eestis. Lilli käidi panemas ka mälestuskivile admiralil sünnikohas Raplamaal, Hagudis.

8. augustil toimus Kiltsi lossis rahvusvaheline konverents, kus ettekannetega esines õppejõude, teadlasi, Eesti juhtivate muuseumide direktoreid, Krusensternide perekonna esindaja Saksamaalt ning St. Peterburgi juubelipidustuste peakorraldaja. Konverentsil osalesid Krusensternide perekonna eri liinide esindajad Saksamaalt, Rootsist ja Ameerika Ühendriikidest ning külalised Venemaalt ja Soomest. Kiltsi kool oli rahvast tulvil, konverentsi ettekanded olid head, huvitavad ning igakülgselt silmaringi laiendavad. Saadi osa Krusensterni ja meresõitudega seotud esemete ja raamatute väljapanekutest.

Kogu Kiltsi lossis elanud Krusensternide ja nende teadustöödega seonduv on aastaid olnud Lembit Keeruse kui sügava missioonitundega inimese südameasjaks. Tema juhtimisel on kümme aastat tagasi moodustatud Krusensterni nimeline MTÜ tegeleenud Krusensterni mälestuse jäädvustamisega, sidemete otsimisega, sõlmimisega ja säilitamisega Krusensterni järeltulijatega eri riikides ning Kiltsi lossi kui ajaloo- ja arhitektuurimälestise restaureerimisega, tutvustamisega, reklaamimisega ja tuntuks tegemisega nii Eestis kui välisriikides.

Admiral A. J. von Krusensterni deviisi oli Spe Fretus – Lootusele tuginedes. Küllap selle lootusekiire läbi on sisemine sund suunanud tänaväärsetele tegudele ka Lembit Keeruse.

JÕULUOOTOS

4. detsembril toimus rahvamaja ja muusikakooli koostööna Väike-Maarja rahvamajas suur kogupereüritus JÕULUOOTOS.

Kordaläinud üritusele aitasid kaasa paljud head abilisid.

TÄNUSÕNAD kuuluvad

- kooli- ja kontoritarvete kauplusele ja Mari Metssonile abilisestega,
- AS-le Pandivere Ehitus,
- Georgi Söögitoale ja sõbralikele kohvikupäkapikkudele,
- Järva-Jaani kultuurimajale,
- valla majandusosakonnale sujuva koostöö eest jõulukuu ürituste ettevalmistamisel.
- Juhan Kreegile imeilusajõulukuuse eest. Soovime õnne ja tervist juubeli puhul!

Viis aastat omaloomingulist tantsu

Õpetaja Gaide Ilvese eestvedamisel korraldati juba viiendat aastat järjest Väike-Maarja gümnaasiumi tüdrukutele omaloominguline tantsuvõistlus. Tänavust juubelihõngulist pidu oli 8. detsembril rahvamajja uudistama tulnud saalitäis rahvast. Igalt aastal on žürii välja selgitanud parematest parimad.

Sel korral olid kõik tantsukavade temaatilised. Sellest lähtuvalt said tantsusammud seatud, mõeldud esinemisriiete ja soengutele. Tähelepanu magnetiks olid 9.b klassi Barbienukud ja 6.b efektised tantsutüdrukud oma kostüümideidudega; 11.b Võimlemiskärbsed ning 8.a Kuradimaa Hullud Plikad originaalse kavateemaga. Konkurss oli pingeline ja tasavärgine. Kahjuks jäi tänavu osavõtt oodatust tagasihoidlikumaks.

Vaheajal esinesid ja said sooja vastuvõtu osaliseks Tapa erikooli poisid oma võimlemiskavaga. Öhtu kulmineerus parimate esinijate väljakuulutamisega. Noorem vanuseastmes (6.-7. klass) võidutsesid 6.a tüdrukud veneteemalise

tantsuga, neile kuulus ka idee-eri-auhind soengute ja kostüümide eest. 8.-9. klassidest osutasid parimaks 9.b tüdrukud kavaga "Barbie" ja gümnaasiumiosas 11.b Võimlemiskärbsed. Parima kompositsiooni eriauhind määrati 8.b tüdrukutele kava "Free" eest ning Grand Prix 8.a Kuradimaa Hullude Plikadele.

Tantsuvõistlus õnnestus ka sel aastal. See konkurss on kujunenud Väike-Maarja gümnaasiumi traditsiooniks tänu õpetaja Gaide Ilvesele, kes on olnud ürituse initsiaator ja järjepidevuse eest võitleja.

Väike-Maarja gümnaasium tänab lahkeid sponsoreid, kes on tantsukonkurssi rahastanud. Üritust on sponsoreerinud: OÜ Reinpaal, kauplus Maarjalill (Airi Einsalu, Maime Part), Georgi kauplus, Edu pood, AS Pandivere Ehitus, EA pood, OÜ Müüriku Farmer, AS Rotax, Lesteka kauplus, Väike-Maarja vallavalitsus, Väike Palmiste, Jaanus Kull.

Margit NÕUKAS,
VMG 11.a klassi õpilane

KULTUURIKALENDER

Väike-Maarja rahvamajas

1. jaanuaril kell 00.30 - Tere tulemast 2004! UUS-AASTATRALL.

6. jaanuaril kell 15.30 - hüvastijätt JÕULUKUUS-KEDEGA

24. jaanuaril kell 19.00 - isetegevuslaste STIILIPIDU - Indiaanipidu

Rahvamaja jalutussaal

kuni 1. veebruarini Tiit Ahmani õlimaaside NÄITUS.

Kiltsi rahvamajas

20. detsembril kell 20.00 - JÕULUPIDU.

Esinevad ansambel Meie Kaks ning klounid Bim ja Bom.

Triigi spordihoones

01. jaanuaril kell 00.30 - UUSAASTATRALL.

Tantsuks mängib Mart.

ARNE KAASIKU fotonäitus "LAHEMAA MAASTIKUD"

Väike-Maarja raamatukogus on jaanuarikuu lõpuni üleval Arne Kaasiku fotonäitus Lahemaa maastikest – mererannikust, metsadest, soodest. Autor on jäädvustanud looduses seda, mida on ilusaks pidanud, püüdes tabada erilist valgust ja värvi. Pildid on sündinud viimaste aastate jooksul.

Arne Kaasik sündis Lahemaa naabruses Rutjal 1947. aastal ning töötab Lahemaa Rahvuspargis kolmekümne teist aastat. Tõsine huvi looduspildistamise vastu algas kuus aastat tagasi.

Arne Kaasiku fotosid on eksponeeritud Saksamaal, Rootsis, Soomes loodusfotode näitustel. Kaks isikunäitust on olnud Eestis Lahemaa looduskeskuses. Arne Kaasiku fotod valiti konkursil Looduse Foto 2002 hinnatute hulka nii looma- kui ka looduspiltide arvestuses.

Ood Maarjalillele

Eduard Harmants

Kord kaotas ma pangakaardi, nüüd olen nukker siimaani. Lõpuks jõudsin lillepoodi, kus minu murest aru saadi.

Seal anti kätte leitud kaart, mõtlen – kas olengi seda üldse väär?

Kenad neid on Airi kui Maime, nii enam tuttavaks me saime.

Olgu sünnipäev, juubel või pidu, ikka Maarjalildest leiad kimbu. Kui vaikselt võtad väikese sõõmu, alati lillest leiad silmarõõmu.

Mõtled, mis oodata on uut? "Head uut aastat!" mis veel muud.

Lilli pole vaja ainult meluks, vaid inimese austamiseks ja silmale iluks.

1. jaanuaril kell 00.30

UUSAASTATRALL

Triigi spordihoones
Tantsuks mängib Mart.

Piletid kuni 31. detsembrini 35 krooni,
31. detsembril
50 krooni.

Kohtade arv on
piiratud.
Puhvet.

Info telefonil 032 35
375 (Aule Rebane).

*Kiltsi koolipere soovib
kogu valla rahvale
küünlaleegi soojust südamesse
ja selle sära silmadesse!*

*Väike-Maarja hooldekodu pere tänab
kõiki valla elanikke, kes on meid
abistanud hea sõna ja helde teoga.*

Eriline tänu kuulub Teile:

Pr Irma Sild
Pr Armilda Lilleberg
Pr Väike Palmiste
Kiltsi laulunaised
Väike-Maarja naisselts
Väike-Maarja lasteaiad
Georgi kauplus

*Soovime kogu valla rahvale rahulikku
jõuluaega ja teguderohket uut aastat!*

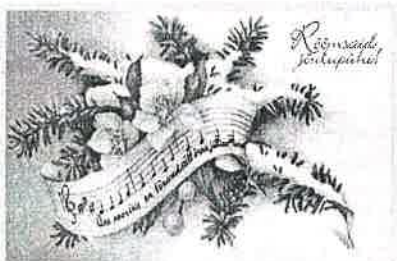
*Aasta tuleb, teine läheb -
nõnda ikka olnud see.
Valgustagu õnnetähed
radu, millel kõnnime.*

**Kena jõuluaega
soovides**

Teie Väike-Maarja
rahvamaja

*Helisegu jõulukellad teie
südameis!*

Väike-Maarja muusikakool
soovib kõigile väikestele ja
suurtele muusikasõpradele
**kauneid jõule
ja rõõmsat
aastavahetust!**

**RAHULIKKE JÕULE
JA TEGUSAT UUT AASTAT**

SOOVIB KOGU VALLA RAHVALE

VÄIKE-MAARJA ETTEVÕTJATE KLUBI

*Hämar aeg täis helkjat ootust,
valguse ja rõõmu lootust -
see on jõulukuu.*

Erich Meerja

*Soovime ilusat jõuluaega ja
rõõmsat aastavahetust
koos hea raamatuga
kõigile meie lugejatele!*

**Väike-Maarja Valla
Raamatukogu**

**Rõõmsaid
jõulupühi
ja
head uut aastat**

*soovib vallarahvale Väike-
Maarja muuseumi pere.*

**Lugupeetud pr Heli-
Liivia Komp ja
kaupluse EDU
kollektiiv!**

**TUHAT TÄNU
TEILE!**

*Andku küünlavalgus
ikka südamele soojust,
ikka hellust hingele,
siis seal alati
on ruumi ÕNNELE!*

Perekond Niroda

*Oi pühade pikkust,
oi pühade laiust!
Nüüd silmale ilu
ja mokale maiust.
Päkapoisse on paksult,
seerib jõuluvanu.
Igaühel on asja
kingijagaja manu.*

M. Panga

**Jõulutervitused
Väike- Maarja
gümnaasiumilt!**

*Ilus on inimene,
kes teeb oma igapäevast tööd ausalt, südamega,
et muuta elu ilusamaks
kõigile ühiskonna liikmeile.
Ilus on hooliv ja armastav inimene.*

Eesti Keskerakonna Väike-Maarja osakonna juhatus ja
noortekogu Väike-Maarja klubi soovivad valla elanikele
ning poliitilistele ühendustele

**rahulikke jõule,
tujuküllast aastavahetust
ja meeldivat koostööd kohaliku
elu edendamisel 2004. aastal.**

Veelkord valimistest ja spordist

Spordiklubil on hea meel, et volikogu on juba minevikuks saaval aastal valla sporti igati toetanud.

· Järgmisel aastal saab valmis kolmveerand Ebaveres suunduvast jalgrattateest.

· Kõigi meie ühise pingutuse viljana usaldas vabariiklik spordiühendus "Jõud" meie valla 2004. a vabariiklike talimängude korraldamise.

· Eesti Olümpiakomiteega sõlmitud lepingu põhjal saab Triigi küla 50000 krooni spordiväljaku rajamiseks.

· Aastaringelt on kasutamiskorras Ebavere suusa- ja jooksurajad.

· Väike-Maarja kandideeris regionaalse tähtsusega tervise spordi ja vabaaja veetmise keskuse asukohaks.

Eelmises lehes ilmunud küsimust ei maksa võtta kui näpuga näitamist, vaid kui tavalist normaalses ühiskonnas toimuvat protsessi. Teadagi, uudne situatsioon tekitab alati küsimusi ja nendele vastuste leidmine ei ole lihtne. On loomulik, et kui rahvas valib oma esindajad volikokku, tahab ta mingi aja möödudes teada, kuidas viimane töötab. Et seda siiaamaani pole küsitud, ei tähenda see, et seda tulevikus ei tehta. Lootsime panna valimisliite ja -ühendusi, kes valimiste ajal koondusid, koos edasi mõtlema, vaidlema, arutama. Siiaamaani on eespool nimetatud olukord valitsenud paljudes Eestimaa valdades. Miks peaksime ootama ja vaatama, kuidas teised enne teevad ja siis nende järel käima. Teeme vastupidi. Kõik, kes infolehes ilmunud artiklit on lugenud ja leidnud, et see ärritab, siis lugege veelkord ja veekord ja veelkord, kuni leiab, et eelnev on täiesti heatahtliku alatooniga kirjutatud.

Mõistlik on selleks korraks aeg maha võtta ning selle teema juurde edaspidi uuesti tagasi tulla. Oleme nõus Teid vastuste koostamisel aitama. Kõne alla võib tulla ka volikogu ühine vastus. Kõige halvem on aga

see, kui meie küsimustele üldse ei vastata. Volikogu liige on vallas avaliku elu tegelane, millega käib kaasas vastutus, milles üks osa on oma valijate küsimustele vastamine.

Kuigi artikli kirjutamise ajal valitsesid Eestimaal veel sügiseselt sombused ilmad, usume vanasõna, et ega talv taeva jää. Saabumas on uus aasta.

Spordiklubi soovib kõigile vallaelanikele meeldivat vanaaasta ärasaatmist ja uusi ning värskeid ideid uuel aastal!

Valla meistrivõistlused Koroon II etapp

Teise voo kogunes võistlema 10 osavõtjat. See võistlus on kujunemas üheks huvitavaks ürituseks. Mehed lähevad nii hoogu, et koroonakepid purunevad!

Mehed

1. Marko Evert
2. Ain Pentjärv
3. Aleksander Adamson

Naised

1. Maili Tannbaum
2. Siret Vinkel

Sulgpall: I etapp

Sellel alal toimus alles esimene võistlusvoor. Kokku oli üheksa võistlejat.

Mehed

1. Jaan Mets
2. Gennadi Luha
3. Väino Stoltzen

Naised

1. Maili Tannbaum
2. Noored

1. Virgo Kaselo
2. Henri Kaevu

3. Reimo Ristla

Mälumängu I etapp

Kuigi plaani järgi pidi toimuma juba teine voor, lükkus see võistlejate puudumise tõttu edasi. Kahjuks jäi ka see etapp võistkondade poolest vaeseks, aga klubi viis ikkagi läbi. Teatavasti koostavad organiseerijad küsimused nüüd jälle ise, nii et võistkondadel pole muud muret, kui ainult kohale tulla.

1. Võistkond MAE
2. Võistkond X

Kabe II etapp

Võistlejaid oli kokku seitse Mehed

1. Alfi-Engelveld Hinnosaar
2. Boris Matvejev
3. Ahto Matvejev

Naised

1. Maili Tannbaum

Male II etapp

Kolme mehe vahel tekkis surunud ring ja seega peab otsustama III mängude voor, kes tuleb 2004. aasta valla meistriks. Maletasid Andres Vist, Boris Matvejev, Aivo Roos.

Naissoo ainsaks ja tubliks esindajaks oli Siret Vinkel.

Valla parima sportlase ja tervisesportlase valimine

Detsembrikuu lõpul paneb spordiklubi valla territooriumil asuvatesse bensiinijaamadesse, Triigi spordihoonesse ja suurematesse toidupoodidesse välja vallarahvale juba tuttavad valimiskastid, kuhu igaüks meist saab lasta sedeli valla parima mees- ja naissportlase nimega. Kokkuvõtte tehakse 19. jaanuaril valla võrkpalli meistrivõistluste ajal.

Harjuta Terviseks!

Kuna ilmad ei soodusta suusatamist, on Ebaveres rahvast tavalisest vähem liikumas. Protokoll näitab, et 1. detsembri seisuga küünib külastajate arv 690-ni. Jätakuvalt juhib aktiivsema tiitlit Maimu Einsalu 224 korraga, järgneb Raul Vink 127 korraga ja kolmandal kohal on Airi Einsalu 127 korraga;

4. Elo Võhandu 98 korda;
5. Rivo Täheste 82 korda;
6. Maarit Einsalu 81 korda;
7. Aivar Vink 75 korda;
8. Gerli Pomerants 69 korda;
9. Marko Ömmik 68 korda;
10. Urmo Väizanen 68 korda.

Väike-Maarja valla rahvaspordiklubi nimel

Ants RIKBERG

SPORDIKALENDER

VÄIKE-MAARJA VALLA 2004. SPORDIAASTA KALENDERPLAAN

Jaanuar

- 05.01 valla MV: lauatenis, II etapp
- 12.01 valla MV: sulgpall, II etapp
- 19.01 valla MV: võrkpallis, valla parimate sportlaste autasustamine, Harjuta Terviseks! parimate autasustamine

Veebruar

- 09.02 valla MV: koroon, III etapp
- 13.-15.02 - Eesti valdade XII talimängud (Väike-Maajas, Ebaveres, Triigis, Simunas)
- 16.02 valla MV: mälumäng, III etapp
- 23.02 valla MV: kabe, III etapp

Märts

- 01.03 valla MV: male, III etapp
- 15.03 valla MV: lauatenis, III etapp
- 22.03 valla MV: sulgpall, III etapp
- Suusavõistluste toimumise aeg täpsustatakse hiljem.

Valla meistrivõistlused (v.a rannavõrkpall) toimuvad Triigi spordihoones esmaspäeviti eespool nimetatud kuupäevadel algusega kell 18.

Ebavere radadel jätkub tervisespordiürituste sari Harjuta Terviseks!

8. detsembril alustas vallavolikogu haridus- ja kultuurikomisjon valla 2004. aasta eelarve arutelu.

Komisjon soovib kõigile haridus- ja kultuuritöötajatele

**kauneid jõule,
head vana aasta lõppu
ja tegusat uut aastat!**

Adam Johann von Krusenstern (1770-1846). Elu ja tegevus

(Algus jaanuarikuu Infolehes)
Lembit KEERUS

Nadežda suundus Havai saartelt edelaselt, et uurida tol ajal vähetuntud ookeaniosa. Hoolimata sellest, et uuesti ilmus laeva ümber hulgaliselt linde ja kõik märgid näitasid, et lähedal asub maa ei leitud seda selles piirkonnas ega pole leitud tänase päevani. Asjatutest uue saare otsimistest hoolimata ei kaotatud aega mõttetult. Pidevalt toimusid (iga tund) õhurõhu mõõtmised. See oli ookeanil õhurõhu ööpäevase muutumise esimene uurimine palavvööndis. Tuginedes oma vaatlustele, tuli Horner järeldusele, et ilmastikumuutused ei ole seotud Kuu ja Päikese külgetõmbejõuga, nagu seni arvati.

Juuli esimene pool kulus sellele, et leida kulla- ja hõbedarikkaid leigendaarseid saari. Nende otsimine oli ajendatud hollandlaste ja hispaanlaste kuuldustest, et sellised saared asuvad Jaapanist ida pool. Saarte otsimiseks korraldasid mitmed riigid kuni 19. sajandi alguseni spetsiaal-seid ekspeditsioone. Krusensterni otsingud tõestasid, et selliseid saari ei ole.

13. juuli hommikul tuli nähtavale Kamtšatka rannik. Meresõitjad nägid igilumega kaetud vulkaane, musti rannakaljusid ja nende pilgule nii armsaid kasemetsi. Paar päeva hiljem heideti ankrusse Petropavlovski lahes.

Tol ajal oli Petropavlovskis kõigest kolmkümmend puumaja. Kindluse komandant pidas Nadeždat välismaa laevaks ja valmistus kaitseks. Oli ju Nadežda esimene Vene laev, mis saabus siinsetesse vetesse otse Balti merelt. Järgnesid pidustused kamtšadalide rahvuslike tantsudega. Kroonlinnast toodud kaup laaditi maha ja asuti laeva taglast korrastama. Pärast kuuenädalast peatus oli laev remonditud, varustatud toidupoolisega ja valmis jätkama teekonda Jaapani suunas.

Enne Nadežda ärasõitu Jaapanisse lahkusid kunstnik Kurljandtsev, doktor Brinkin ja Fjodor Tolstoi ning pöördusid maad mööda Peterburi

tagasi. Nende asemel liitusid ekspeditsiooniga Kamtšatka kuberneriviend D. I. Koseljov, kapten Fjodorov ja kaheksa soldatit.

Asuti raskele teekonnale Jaapanisse. See maa oli eurooplastele tol ajal pea tundmatu, geograafiliselt praktiliselt uurimata. Usaldusväärseid kaarte meresõiduks nendes vetes ei olnud.

Vene saatkond Jaapanis

Reis Jaapanisse kestis terve kuu. Sinna tuli liikuda peaaegu pimesi, puudusid täpsed ja usaldusväärsed kaardid. Krusenstern jätkas olemasolevate kaartide parandamist, olematu saarte kustutamist ja uute saarte kandmist juba parandatud kaartidele. Need algasid Tširikovi neeme avastamisest ning jätkusid kogu Kiuisi lõunarannikul kuni Van Diemeni väina suudmeni. Krusenstern kirjutab: "Ma ei tunne ühtki kirjeldust, kus oleks meenutatud seda väina, isegi selle asukoht on Prantsuse ja Inglise kaartidel märgitud väga erinevalt." Väinas avastati ka kaardistati eurooplaste jaoks esmakordselt neli uut saart. Loomulikult toimusid pidevalt ka muud teaduslikud tööd.

27. septembril oli laeval suur pidu: kõigile ümbermaailmareisist osavõtjatele anti hõbemedalid. Oma kõnes ülistas saadik Rezanov meremeeste vaprust, meisterlikkust, üksteisest lugupidamist ning rõhutas ka saavutatud kuulsust, "...mida ka kõige kadedamad ei suuda teilt ära võtta."

Vaprus ja meisterlikkus pandi loodusjõudude poolt järjekordselt proovile mõne päeva pärast. Laeva tabas äge torm, mis peagi kasvas orkaaniks. Tohtu suured lained paiskusid üle laeva, torm rebis purjed puruks, kõvasti kinni seotud asjad pääsesid liikuma, illuminaatorid purunesid, vesi tungis siseruumidesse. Kapteni kajutis ujusid vees väärtuslikud raamatud ja kaardid, instrumendid, Jaapani keisrile määratud kingitused. Krusenstern seisis ise koos nelja madrusega roolis ja suutis viia laeva ohtlikest kaljudest eemale avamerale. Sellest tormist kirjutab Krusenstern: "Miski ei suutnud tormi julmusele vastu panna. Kui palju olin kuulnud Hiina ja Jaapani ranniku esinevatest taifuunidest, kuid selletaolist ei osanud ette kujutada. Peab olema luuleandi, et tormi metsikust elavalt kirjeldada."

Tormi vaibudes jõuti 8. oktoobril Nagasaki reidile. Tsiteerime jällegi Krusensterni: "Lubatud mul õelda, et euroopa geograafid saavad nüüd esimese teate Jaapani ranniku täpsest asendist Nagasaki ümbruses rahvalt, kellelt nad seda võib-olla hoopiski ei oodanud."

Varsti saabusid laevale Jaapani ametnikud. Neil olid naistele sarnas-

sed pikad patsid ja nad kandsid kanda-deni ulatuvaid siidkimonoid. Näidati, kus Nadežda peab ankrusse jääma. Ühtlasi teatati, et sadamasse võib sisse sõita ainult sel juhul, kui antakse ära püssirohi, kahurid ja muud tulija külmrelvad. Viimastest oli lubatud ainult saadiku mõök. Läbirääkimiste tulemusena saavutati see, et ohvitserid ei pidanud oma mõõku ära andma. Kuid ka siis ei lubatud laeva sadamasse, kuna samal ajal viibisid seal Hiina laevad. Jaapani seaduste kohaselt ei tohtinud sadamas olla korraga kahe erineva riigi laevu. Lisaks sellele ümbritseti Nadežda valvepatidega, kus oli ligikaudu viis-sada meest. Miks siis nii? Saabusid ju sinna inimesed rahumeelsete kavatsustega ja rikkalike kingitustega keisrile. Põhjused on aga järgmised: eurooplased said Jaapani olemasolust teada esimest korda 13. sajandil Marco Polo reisi põhjal. Marco Polo omakorda oli kuulnud hiinlastelt, et ida pool asub kullarikas saarerik. Jaapani avastasid eurooplased aga ligi kolmsada aastat hiljem. 1542. aastal vallutasid hiina mereröövlid Portugali laeva. Kolmel meeskonnaliikmel õnnestus aga põgeneda ja nad jõudsid Jaapanisse. Kodumaale tagasi pöördusid nad teatega, et on viibinud senitundmatul maal, kus on ebatavalisi rikkusi. Pärast seda algasid portugallaste ja hiljem hispaanlaste ja hollandlaste kaubanduslikud suhted. Loomulikult jõudsid sinna ka katoliku kiriku misjonärid. Viimaste sekkumine maa siseasjadesse põhjustas keisri käsu kõik ristiusulised maalt välja ajada. Kõiki ristiusulisi, nii eurooplasi kui ka ristiusku pööratud jaapanlasi tabas hirmus saatus. Need, kes ei suutnud õigeaegselt lahku-da või ei tahtnud seda teha, maeti elusalt maasse, löödi risti, torgati teibasse, heideti tegutseva tulemäe kraatrisse või toipiti kotti ning põletati aeglasel tulel. Jaapani seadused oli öeldud: "Niikaua, kui päike maailma valgustab, ei tohi keegi surmanuhtluse ähvardusel maabuda Jaapani rannikul." Erand tehti hollandlastele. Nad pidid Jaapani seadustele vastuvaidlematult alluma ja kuigi nende olukord oli raske, ei loobunud nad rikkalikku tulu toovast monopoolsest kaubandusest. Jaapanis koheldi neid kui vange. Nad olid pidevalt ümbritsetud valvuritest, pidid elama ainult kindlaksmääratud majades, mida samuti valvati.

Venemaal saadi esimesed andmed Jaapani kohta 17. sajandi viimasel veerandil, kuid meretee sinna avastati põhja poolt viiskümmend aastat hiljem. Kuna Jaapan oli end muust maailmast isoleerinud, ei saanud pidevatest suhetest juttugi olla. Mõningat edu saavutati alles 1793. aastal, kui Jaapani keiser lubas ühel Vene

laeval Jaapanit külastada. Seda luba kasutati alles kümme aastat hiljem. Miks nii hilja? Venemaa oli tihedalt seotud sündmustega Euroopas – Prantsuse Suur revolutsioon, Napoleoni võimuletulek, Venemaa osalemine Prantsusmaa vastastes koalitsioonides. Nii otsustatigi alles Krusensterni ümbermaailmareisi kavandades saata Jaapani valitsusega läbirääkimisi pidama saadik Nikolai Rezanov.

Rezanovi poolt toodud dokumendid toimetati kulleriga pealinna Jedosse (Tokio). Vastust tuli Nagasakis ootama jääda.

Meremehed kirjeldavad juhtumit Jaapani ametnikega. Kui Rezanov hakkas neile gloobusel näitama mitmesuguseid riike, küsis üks neist: "Aga kus on Jaapan?" Kui neile ka seda näidati imestasid nad, et Jaapan nii pisike on. Nemand arvasid, et nende kodumaa on võrreldes teiste riikidega hoopiski suurem.

Nadežda pidi olema kuu aega ankrus Nagasaki sadama reidil, enne kui tal lubati linnale lähemale purjetada. Tühjale rannale ehitati saadiku jaoks maja, mis piirati kolme meetri kõrguse bambustaraga. Tara värvavad avanesid otse vette ning need olid suletud mõlemalt poolt lukkudega, mille võtmed olid jaapanlaste käes. Lisaks olid veel vahitornid, kust sai jälgida kõike, mis toimus tarast seespool. Saadikul ja tema saatjaskonnal tuli selliselt elada neli kuud – kuni Jaapanist lahkumiseni. Hullem oli aga laevameeskonna elu. Nad ei tohtinud maale minna ega ka kodumaale kirju saata. Krusenstern kirjutab selle kohta: "Nagasaki viibimise aega võib õigustatult nimetada täielikuks vangipõlveks."

Jaapani keisrile määratud kingitusteks olid vaasid, serviisid, sadakond peeglit, vaibad, brokaat, kalev, samet jne. Eriti hinnaliseks oli aga nn elevand-kell, mis oli kaunistatud kalliskividega. Kell näitas aasta-aega, kuud, kuupäeva, päikese ja kuu liikumist, elevand liigutas saba ja lonti ning pööritas silmi. Kõik need kingitused toimetati pealinna jaapanlastest kandjate kätel. Ainuüksi suurte peeglite kandmiseks vajati kuutkümmend meest. Kui Krusenstern väljendas imestust, miks kätel, siis vastati: "Jaapani keisrile ei ole miski võimatu." Edasi aga jutustati, et kui Hiina keiser kinkis Jaapani keisrile elusa elevandi, siis toimetati ka see kätel Nagasakist Tokiosse.

Ootega kasutas Rezanov selleks, et õppida jaapani keelt ja koostas "Vene-Jaapani käsiraamatu" ja üle viie tuhande sõna sisaldava sõnastiku.

(järgneb)

Sepisristidest Väike-Maarja kalmistutel

“Rist ja eriti ringiga ühendatud nn ratasrist on inimkonna kultuuriloo kauneimaid kunstilisi kujundeid. On mõistetav, et nii täiuslikku vormi kandev märk sai enesele au hakata väljendama elu kestmiseks olulisi püsiväärtusi, milleks olid päike kui kõige elava looja ning tuli kui päikese poeg ja saadik maa peal. Aja jooksul kujunenud arusaam, et elujõud saadakse päikeselt ja antakse pärast surma päikesele tagasi, millest sünnib taevane-maine ringkäik, lisas ristimärgile veel ühe ja juba tunduvalt keerukama usulise tähenduse. Risti kahe telje lõikumisest tekkiv täiuslik nelikjaotus aga seostati maailmakõiksuse ühtsusega, mis kätkes endas nelja ilmakaart, nelja aastaaga ja nelja ürgainet: tuld, õhku, maad ja vett. Nii omandas rist aastatuhandete vältel elu kõige olulisemate väärtuste kandja tähenduse ja sai maailma rahvaste kultuuris üheks enamkasutatavaks märgiks.” Kõuts, Eerik; Valk, Heinz. Rist ja raud Tallinn, 1998.

Loomulikult ei jäänud see usundilis-kultuuriline märk tundmatuks ka meie esivanematele. Millal meie selle märgi omaks võtsime, pole teada. Muinasleidudest teame, et 25. sajandist tagasi oli see püha kujund eestlastele juba tuttav.

Sel ajal toimus meie esivanemate kultuuris oluline muutus – üleminek põlluharimisele. Siis omandas tähtsuse kõik see, mida ristimärk väljendab – päikese, nelja aastaaja ja nelja ilmakaare mõju maaviljelusega tegeleva rahva elule ja saatusel. Seoses kristluse tekkimisega jõudis see mõtteviis ka paarsada aastat enne ristirüütleid meie aladele ja andis ja andis ristimärgile juurde lisatähenduse. Sageli omandas ristimärk vaid kohalikule kultuurile omase tähenduse. Hea ja kurja, kristluse ja paganluse, sinise maailma ja allilma vastasseisu tunnustamine suurendas risti tõrje- ja kaitsemaagilist tähendust. Risti kui kaitsemärki arvati kõikvõimsaks. See märk tehti lihatünni põhja alla ja enne leibade ahjupanekut leivalabidale. See pidi lisama toidule jätkuvust ja peletama eemale vanakurja, keda usuti himustavat liha ja leiba proovida. Kalmurist pidi kaitsma kadunukest vanakurja plaa-

nide eest. Ristimärgilt loodeti kaitset ka hoonetele, põllule, loomadele jne.

Vanimad säilinud kalmuristid on kivist ratasristid 17. sajandist. Ajaliselt järgnevad neile meie talupoeglikus kalmistukultuuris sepi-ristid ja moodustavad võibolla kõige huvitava ja ainulaadsema lõigu.

Sepisristide hulka ei kuulu linna-seppade poolvabrikuline masstoodang, mida leidub rohkesti ka meie kohalikul kalmistul.

Väike-Maarja surnuaedades huvitas meid siiski vaid külaseppade ainulaadne käsitöö. Nende poolt loodud kalmutähised on toretsevate raudristide kõrval üsna väikesed, tagasihoidlikud ja vähemärgatavad. Nad ei tõmba tähelepanu ja see omapärane rahvakunsti avaldumisvorm on hävimisohus, nagu on kadunud ka külaseppade seisus, koht ja tähtsus kaasaegses ühiskonnas.

Vanimad sepi-ristid on loodud 18. sajandi lõpul ja 19. sajandi algul. Sepad on nende loomisel kasutanud puhtaid kujundeid – ringi, risti, ruutu. Sepisekustialases kirjanduses on oma kunstilise kujunduse poolest esile tõstetud meie kirikuaia kagupoolses nurgas olevat ratasristi ja vanal kalmistul asuvat sulusristi. Varasematest aastaarvudest oleme sepi-ristidelt leidnud 1848 ja 1855.

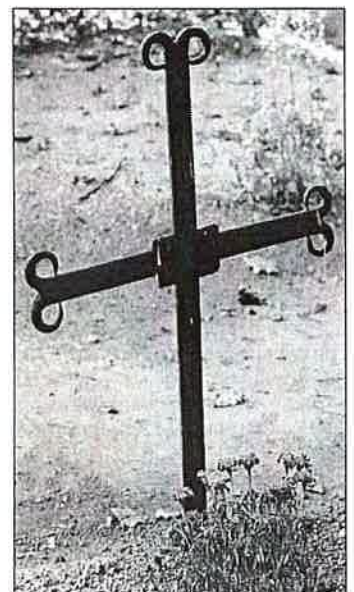
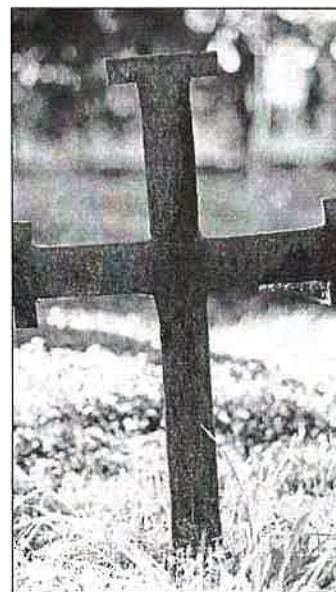
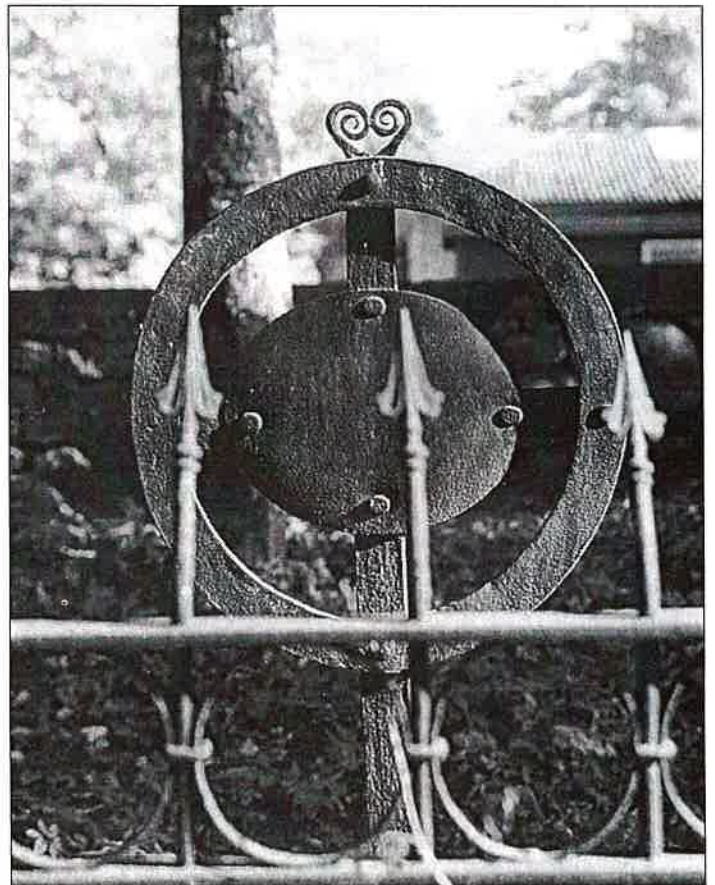
Kõik see väärtuslik ja tagasihoidlik käsitöö esineb enamasti unustusehõlma vajunud kalmudel. Arvele võtsime umbes 35. Ehk on pöösates veelgi.

Miks me selle küsimusega tegeleme? Ikka selleks, et üks omapärane ja huvitav kunstiliik jäädavalt ei kaoks, esivanemate uskumusi, oskusi ja püüdlusi teadvustaks ning me kõik ühiselt püüaksime neid kui ehteid kalmistutel alles hoida. Oleme võtnud eesmärgiks sepi-ristid märgistada sildikestega “Eesti külasepa käsitöö”.

Mõne väärtusliku hauatähise juures on olnud märgata hoolitsevat kätt, kuid me ei osanud leida omakseid. Seega ei saa ka märgistamiseks luba küsida. Vabandame.

Muinsuskaitsehuviliste nimel

Irene KALDMA

Kodanikupäev Väike-Maarja gümnaasiumis

Kodanikupäeva tähistatakse 26. oktoobril. Ilmselt oleme eestlastena kõikvõimalike tähtpäevade korraldamiseks saanud nõukogude ajast ebameeldiva mälestuse. Loodan, et iseisvusastad on ses osas paljude kodanike mõttelaadis korrektiive teinud. Kui sageli mõtleme kodanikuks olemisele selle sõna otseses tähenduses – usul ja vankumatus tahtes kindlustada ja arendada riiki?

Saamaks teada, missugune on Väike-Maarja valla hetkeolukord ja arengusuund, kutsusime kodanikupäeva raames külla Väike-Maarja vallavalitsuse ja volikogu liikmeid. Õppureil ja õpetajatel oli võimalus kuulata ettekandeid küllakutsutute

töödest ja tegemistest meie koduvalas. Küsimused valla juhtfiguuridele kinnitasid, et ükskõiksused oma kodukoha suhtes ei olda. Tagasiside õpilastelt on olnud positiivne ning paljud arvavad, et sellised kohtumised võiks traditsiooniks saada.

Suur tänu huvitavate ja sisukate ettekannete eest: Marjan Rebane, Jaak

Läänemets, Helle Ling, Ene Kinks, Indrek Kesküla, Raul Kütt, Olev Liblikmann, Li-Ann Lehtmets, Kaarel Moisa, Jaanus Kull, Ants Möldre, Urmas Reinart, Katrin Maadla ja Joel Randveer.

Uute kohtumisteni Väike-Maarja gümnaasiumis!

Marje EELMAA

Warangu

Varangu mõisa omanikult Per Martin Tvengsborgilt saadud ülevaade Varangu kujunemisest. (algus novembrikuu infolehes)

Pikevere oli rikas hõim, mis vasalli (vanema) juhtimisel haris mitmeid tarastatud rukkiakeneid. Pikevere küla asub pikal ja kitsal maaninal, mis ulatus soolale. Sufiks -vere tähendab moreeni/alepõletatud põldu, seega Pikevere on pikk moreen või liivanõlvak.

Uvarangalae, nüüdne Varangu või Wrangelshof, andis von Wrangelide perekonnale nime. "Robertus (de Engdis)" ja "dominus Eilardus", mida mainitakse "Liber Census Daniae's", on Wrangeli, Engdes'i, Löwenwolde perekonnad. Nii Wrangeli kui Engdes arenesid välja Virumaa kohanimedest, aga nimi "Levenwalde" pärines Ülzenist Lüneburgis. Aastal 1411 oli majanduslik võim Falkenau kloostri käes. Pärast 1581. aastat asendus vana dünastia vaenutegevuse, omavaheliste abielude või müü-kide tõttu teiste omanikega, kelle hulgas olid Jöran Boye af Gennäs, von Rehbinderi ja von Stackelergi (enne Hakenrevisjoni 1696. aastal), kellele järgnesid neli põlvkonda von Bruemmereid. Piibe mõis

eraldati Löwenwoldest 1639. aastal. Von Krusenstiemi valitses aastani 1785 ning pärast teda olid mõisavalitsejateks von Essen ja von Kotzebue. Aastast 1795 kuni oma surmani, aastal 1798, valitses Warangu mõisa Carl August von Berg. Tema järel asus valitsema tema tütar von Frederici, kes müüs valduse von Rehbinderi, ja nii tuli Warangu tagasi ühisomandisse Liigvalla ja alates 1819. aastast võttis valdused pärandi alusel üle von Benckendorff. Viimane omanik enne Eesti Vabariiki oli Anna Maria Amata von Benckendorff (1878-1972), kes 1898 oli abiellunud Nikolai Erich von Schillinguga.

Kaardil, mis käsitleb 1688. aasta reduktsiooni, on peahoone skitseeritud arvatavasti puithoone-na, millel on kaks tiiba, teised hooned – tallid, viljaaidad, töllakuurid, veskid ja põllud on allika juures näha koos taluhoonetega.

Puust härrastemaja lammutati ja asendati 18. sajandi lõpus siiani eksisteeriva krohvitud paekivihoone ja kõrvalhoonetega. Kuulus Tartu arhitekt ja ehitusmeister J. H. B. Walther (1734-1802) tundub olevat Warangu mõisa feodaalvaldusesse toonud uue ehitustehnika ja stiili. Sõna "mõis" tähendas algselt uut põldu.

Warangu mõisahoonete kompleks on ovaalse kujuga. Tallihoone asub ovaali põhjatipus ja töllakuur lõunas, mõlema peafassaadid on vaatega ovaali sisse. Härrastemaja asub vana keskaegse

võlvitud keldri kohal piki ovaali idakülge, esifassaad on vaatega ovaali sisse ja kõrged lehised ning endine tuuleveski on ovaali lääneküljel kohas, kus tee käändub vastavalt ovaali kaarele.

Peahoone on kaks korrust, kividega kaetud alusmüür ja kõrge kelpkatus põõningu kohal, milles on neli massiivset mantelkorstnat. Keldrikorruusel on võlvlaed ning keskosast suundub monumentaalne trepp järgmisel korrusel asuvatesse eluruumidesse. Peavestibüülis on keerulised kaarega nurgad ja kahepoolsed uksed, mis jälgendavad välisnurki. Allkorrusel on aknad ning ülal sepi-statud käepidemete ja kahepoolsete ustega kaunistatud rõdud, mida kõiki raamistavad topeltpilastrid. Esifassaadil on täiskõrguses eenduv osa, milles domineerivad neli dooria poolpiilart, mis moodustavad vertikaalse joone kontrastiks horisontaalsetele liseenidele mõlemas küljes. Iseloomulik on maja seinu kaunistav klassitsistlik profileeritud marmorkarniis, mis ääristab poolringikujulisi põõningukorruuse aknaid. Pargipoolne fassaad ja külgfassaadid on lihtsad, kuigi pargifassaadil on keskrisaliit nagu esifassaadil ning ka kaunistusi. Pargifassaadil on üks aknarida lisaks, kuigi mitmed akendest on pimeaknad. Pargiveranda puudub täielikult. Härrastemaja (mis on olnud ka koolimaja) koos kõrvalhoonetega moodustab esteetiliselt terviku ja on sellisena väärtuslik hilisbarokne/varaklassitsistlik arhitektuurimontument.

Väike-Maarja kiriku orelist

Väike-Maarja kirikusse on ehitatud orelitun-tud eesti soost oreliehitaja Gustav Normann aastal 1848. Gustav Normann (1821–93) sündis Rägavere vallas Virumaal. Oreliehituse alal täien-das end Saksamaal F. Ladegasti töökojas. Esime-se suure orelit ehitas ta 1847. aastal Tallinna Püha-vaimu kirikule. On ehitatud orelit ka Harju-Risti, Tudulinna, Kuusalu, Ridala, Simuna, Valjala, Viru-Jaagupi ja paljudele teistele kirikutele Eestis, Soomes ja Venemaal.

Väike-Maarja kiriku orel on esialgselt ehitatud ühe manuaaliga ja nn laenupedaaliga. Hiljem, aastal 1877 ehitas meister orelile juurde kaks iseseis-vat pedaalregistrit. Praeguseks on Väike-Maarja orel teadaolevalt vanim säilinud instrument meis-ter Normannilt. Välja on ehitatud kõik registri-kõrgused ühes manuaalis. Kuna algselt iseseisev pedaal puudus, siis on kaks registrit Bordun 16' ja Posaune 8' jaganud tiiskandi ning bassi poo-leks. Instrument on veidi erinev teistest Norman-ni orelitest. Seda esiteks jagatud registre poolest ning teiseks keelregistri Posaune 8' poolest, kuna reeglina Normann neid ei ehitatud. Keelregistrid on olemas vaid Simuna orelis.

Väike-Maarja orel omab suurt väärtust ning on säilinud tänu Normannile omase väga korraliku töö ning kõrgekvaliteedilise materjalikasutuse tõt-tu. Ometi ei ole siin maa peal midagi jäänud. Aastakümnetepikkuse professionaalse hoolduse puudumine ja kiriku katusevahetajate kuritahtlik lohakas seiskasid Väike-Maarja orelit 1990ndate aastate alguses. Kaduma on läinud mõned pihu-täied viilesid, suured kiillõõtsad vajavad nahata-mist, klaviatuurid ning kogu mängukapp vajab põhjalikku restaureerimist, ventilaator väljavahe-tamist.

Täna sel päeval on kogudusel põhjust rõõmus-tada, kuna pillide kuninga restaureerimisele on lubanud öla alla panna Väike-Maarja vald ning Kultuurkapital. Puudu jäävad 30 000 krooni ehk 10 protsenti eelarvest loodab kogudus katta an-ne-tustest ja heategevuskontsertidest laekuvate sum-madega. Esimene korjandus toimub jõuluõhtu ju-malateenistusel, kus laulab meie rahvusoperi te-nor Vello Jürna.

Ahto MÄE,

EELK Väike-Maarja koguduse õpetaja

Jumalateenistused

Väike-Maarja kirikus

Armulauaga jumalateenistused e missad toimuvad Väike-Maarja püha neitsi Maarja kirikus igal pühapäeval al-gu-sega kell 11.00

21. detsembril kell 11.00 NELJAS ADVENDIPÜHAPÄEV

24. detsembril
kell 18.00 JÕULUÕHTU, jõulunäidend, laulab Vello Jürna
kell 23.00 JÕULUÕOMISSA, laulab noorteansambel

25. detsembril kell 11.00. ESIMENE JÕULUPÜHA, laulab segakoor Helin

28. detsembril kell 11.00 ESIMENE PÜHAPÄEV PÄRAST JÕULE. Kiriku roosak-na vitraaži pühitsemine.

31. detsembril kell 18.00 VANA-AASTAÕHTU

4. jaanuaril kell 11.00 TEINE PÜHAPÄEV PÄRAST JÕULE

11. jaanuaril kell 11.00 KRISTUSE RISTIMISPÜHA

18. jaanuaril kell 11.00 TEINE PÜHAPÄEV PÄRAST ILMUMISPÜHA

25. jaanuaril kell 11.00 KOLMAS PÜHAPÄEV PÄRAST ILMUMISPÜHA

Tule leeri! Info ja registreerimine 10. jaanuarini tel 05117552.

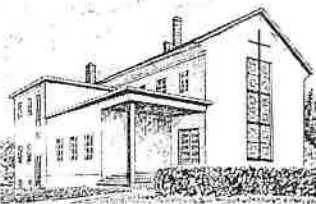
Väike-Maarja koguduse vaimulik on Ahto Mäe, tel 32 61 956, 051 17 552, elukoht Ehitajate tee 7-10, Väike-Maarja.

Avispea kirikus

Igal pühapäeval kell 10.30

24. detsembril kell 17
JÕULUJUMALATEENISTUS

Avispea kiriku vaimulik on Eerek Preisfreund, telefon 32 35 450.

Kodused lapsed,

kellel ei olnud võimalik jõulupeole tulla,

Teie saate oma jõulupakid

kätte vallavalitsuse toast nr 102
22., 23., 29. või 30. detsembril.

Helle LING,
lastekaitsespetsialist

**Väike-Maarja
apteegi**

E, T, K, N, R

08.00 - 18.00

**uued tööajad: L 08.00 - 14.00
P suletud**

Lugupeetud vallakodanikud!

Sellel suvel on plaanis organiseerida meie valla lastele töölaager. Et kõik oleks sellega rahul, palume ka Teie abi. Kui kellelgi on pakkuda tööd, mis sobiks noortele, ning olete võimelised ka selle tegemise eest tasu maksma, siis palun helistage korraldajatele järgmistel numbritel:

056460281
05061066
05292493
05208179

Ootame Teie pakkumisi veebruarikuu lõpuni.

**OÜ Artiston
ostab**

**• kinnistatud ning kinnistama
metsa- ja põllumaid
• metsamaterjali**

**Abi dokumentide vormistamisel.
Tel 05056076, Raul Vahter**

*Ükskord muutun mullaks,
ükskord sõmerliivaks saan,
muutun kullerkupu kullaks,
kanarbikuks nõmmemaas...*

Lehte Hainsalu

JUTA RIIMA	22.06.1952 - 12.11.2003
ANTS SOIDLA	13.09.1935 - 15.11.2003
AMANDA KÜBAR	27.06.1922 - 25.11.2003
JAAN MERE	15.04.1932 - 27.11.2003
ERNA PETROVA	16.01.1915 - 30.11.2003

GEORGI SÖÖGITUBA

**uues kuues avab ukseid
Kotli Majas, Pikk tn. 18
31. detsembril kell 21.00**

AASTAVAHETUSE PIDU

Ansambel RIVAAL

(tunnistatud 2002. a parimaks tantsuansambliks)

Pääse 100.-, kohad ettetellimisel tel 32 55 608,

väljaostmine Georgi Söögitooas

enne 30. detsembril.

Tervitusjook maja poolt!

*Sündis perre lapsuke väike
ning tõi kaasa rõõmu ja päikest.*

KELLI NÕMME

24.10.2003

Kasva, ole rõõmus, terve ja tubli!

Õnnitleme eakamaid sünnipäevalapsi!

*Õnn tuleb vaikselt, ta tulles ei hüüa,
soojadest sõnadest kiini ta püüa ...*

GEORGI LAAR	02.12 - 80
LAINE VOOLMAA	02.12 - 80
JETTE KRIIVA	04.12 - 85
LINDA ROOSIPUU	04.12 - 87
LILLE KASK	05.12 - 75
TATJANA KUTUZOVA	05.12 - 75
LINDA KULLAMÄGI	09.12 - 70
BORIS KIRPU	11.12 - 70
VIRVE ALAS	13.12 - 75
LEIDA KALVIK	14.12 - 75
ELLEN KALVET	14.12 - 83
LIDIA KANGUR	14.12 - 89
ANTS LEHISTE	16.12 - 82
ALVIINE IRVAL	18.12 - 89
ALEKSANDER ARRO	20.12 - 80
OLGA TREIER	21.12 - 84
ASTA NIINEMETS	25.12 - 75
ELFRIEDE MÄGI	25.12 - 86
LEIDA LIIVAK	27.12 - 85

**Soovime õnne ja tugevat tervist!
Väike-Maarja Vallavalitsus**